

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарних технологій

Кафедра соціального забезпечення

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах**

Виконав: студент IV курсу, групи СЗ 2010

спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

Тарануха Т. П.

Науковий керівник:

докторка педагогічних наук, професорка

Архипова С. П.

Рецензент:

Черкаси – 2024 р.

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр
Галузь знань 23 Соціальна робота
Спеціальність 232 “Соціальне забезпечення”

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри

_____ к.е.н., доц. Журба І.О.
“ _____ ” _____ 20 ____ р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА СТУДЕНТУ

Таранусі Тетяні Петрівні

1. Тема роботи: **Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах**

керівник роботи Архипова Світлана Петрівна, докторка педагогічних наук, професорка

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ _____ ” _____ 20 ____ р. № _____

2. Строк подання студентом роботи “ _____ ” _____ 20 ____ р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база досліджуваного питання, дані Міністерства соціальної політики, Державної служби статистики, Національного банку України, Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, наукова література за темою дослідження

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): схарактеризувати теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю; розглянути досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю; проаналізувати стан соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах; здійснити характеристику соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області; розробити соціальний проєкт «Inclusio».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
Рис. 1.1. Відсотковий аналіз кількості осіб з інвалідністю в світі, Рис. 2.1. Відсотковий аналіз чисельності осіб з інвалідністю в Україні станом на 2024 р., Рис. 2.2. Кількість осіб з інвалідністю у Черкаській області станом на 1 січня 2023 р., Рис. 3.1. Логотип проєкту «Inclusio», Рис. 3.2. Організаційна структура проєкту «Inclusio», Рис. 3.3. Відсотковий аналіз бюджету на реалізацію проєкту, Табл. 1.1. Успішний досвід реалізації соціальної адаптації осіб з інвалідністю у світі на законодавчому рівні, Табл. 1.2. Успішний досвід реалізації соціальної адаптації осіб з інвалідністю у світі на практиці, Табл. 1.3. Аналіз світового досвіду

розвитку інклюзивного інноваційного підприємництва, Табл. 2.1 Аналіз чисельності осіб з інвалідністю в Україні за період 2020-2024 рр., Табл. 2.2 Аналіз кількості учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах ЗЗСО за 2019-2024 н. р., Табл. 2.3 Аналіз кількості осіб з інвалідністю, які отримували послуги з реабілітації в установах Черкащини впродовж 2021-2023 рр., Табл. 3.1 Концепт мінімально життєздатного продукту стартап-проекту «Inclusio», Табл. 3.2 Орієнтовний кошторис на придбання необхідного інвентаря та внутрішньої офісної техніки, Табл. 3.3 Оплата праці працівників проекту, Табл. 3.4 Бюджет необхідний для реалізації проекту.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Архипова С. П. докторка педагогічних наук, професорка		
2	Архипова С. П. докторка педагогічних наук, професорка		
3	Архипова С. П. докторка педагогічних наук, професорка		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Затвердження теми кваліфікаційної роботи	5.02.2024	Виконано
2	Оформлення завдання на кваліфікаційну роботу	12.02.2024	Виконано
3	Розробка орієнтовного плану кваліфікаційної роботи	19.02.2024	Виконано
4	Збір інформаційного матеріалу на кваліфікаційну роботу	4.03.2024	Виконано
5	Групування та аналіз зібраного матеріалу	11.03.2024	Виконано
6	Виконання першого розділу роботи	1.04.2024	Виконано
7	Виконання другого розділу роботи	15.04.2024	Виконано
8	Виконання третього розділу роботи	29.04.2024	Виконано
9	Написання вступу та висновків	3.05.2024	Виконано
10	Оформлення кваліфікаційної роботи	8.05.2024	Виконано
11	Подання кваліфікаційної роботи на перевірку науковому керівникові	9.05.2024	Виконано
12	Доопрацювання кваліфікаційної роботи	12.05.2024	Виконано
13	Підготовка доповіді та презентації для захисту кваліфікаційної роботи	13.05.2024	Виконано
14	Захист кваліфікаційної роботи	15.06.2024	Виконано

Студент

(підпис)

Тарануха Т. П.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Архипова С. П.

(прізвище та ініціали)

Секретар ДЕК

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 83 сторінки, 10 таблиць, 6 рисунків, список літератури з 55 найменувань, 3 додатки.

Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах

Предметом дослідження є механізм забезпечення заходів зі сприяння соціальної адаптації осіб з інвалідністю.

Об'єктом дослідження є соціальна адаптація осіб з інвалідністю.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра: сформулювати ідеї щодо змін на законодавчому та практичному рівнях, що допоможуть покращити соціальну адаптацію осіб з інвалідністю та розробити й обґрунтувати концепцію онлайн-платформи «Inclusio», яка надаватиме людям з інвалідністю доступ до ринку, підвищуватиме їхню видимість та підтримуватиме їхні підприємницькі зусилля.

Завдання роботи: 1. Схарактеризувати теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю. 2. Розглянути досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю. 3. Проаналізувати стан соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах. 4. Здійснити характеристику соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області. 5. Розробити соціальний проєкт «Inclusio».

За результатами дослідження сформульовані висновки: 1. Схарактеризовано теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю. В Україні станом на квітень 2024 року налічується понад 3 мільйони людей з інвалідністю, тому соціальна адаптація осіб з інвалідністю є надзвичайно актуальною темою в сучасному світі, адже вона дозволяє їм повноцінно жити, брати участь у всіх сферах суспільного життя, реалізовувати свій потенціал та відчувати себе рівноправними членами суспільства. 2. Розглянуто досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю. 3. Проаналізовано стан соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах. 4. Здійснено характеристику соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області. 5. Розроблено соціальний проєкт «Inclusio». Платформа сприятиме соціальній адаптації осіб з інвалідністю, надаючи їм можливості для розвитку бізнесу, створення інклюзивного середовища та збільшення їхньої участі в суспільному житті.

Одержані результати можуть бути використані для обґрунтування необхідності внесення змін до законодавства спрямованого на покращення соціальної адаптації осіб з інвалідністю; для проведення подальших наукових досліджень з питань соціальної адаптації осіб з інвалідністю; у роботі соціального фахівця для покращення взаємодії з особою, яка має інвалідність та при підготовці студентів.

Рік виконання кваліфікаційної роботи бакалавра 2024

Рік захисту роботи 2024

Підпис студента _____

Дата _____

РЕЗЮМЕ

на кваліфікаційну роботу бакалавра на тему: **Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах**

Студента групи СЗ-2010 Таранухи Тетяни Петрівни

факультету гуманітарних технологій денної форми навчання
спеціальності 232 “Соціальне забезпечення”

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 83 сторінки, 10 таблиць, 6 рисунків, список літератури з 55 найменувань, 3 додатки.

Предметом дослідження є механізм забезпечення заходів зі сприяння соціальної адаптації осіб з інвалідністю.

Об’єктом дослідження є соціальна адаптація осіб з інвалідністю.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра: сформулювати ідеї щодо змін на законодавчому та практичному рівнях, що допоможуть покращити соціальну адаптацію осіб з інвалідністю та розробити й обґрунтувати концепцію онлайн-платформи «Inclusio», яка надаватиме людям з інвалідністю доступ до ринку, підвищуватиме їхню видимість та підтримуватиме їхні підприємницькі зусилля.

Завдання роботи: 1. Схарактеризувати теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю. 2. Розглянути досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю. 3. Проаналізувати стан соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах. 4. Здійснити характеристику соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області. 5. Розробити соціальний проєкт «Inclusio».

За результатами дослідження сформульовані висновки: 1. Схарактеризовано теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю. В Україні станом на квітень 2024 року налічується понад 3 мільйони людей з інвалідністю, тому соціальна адаптація осіб з інвалідністю є надзвичайно актуальною темою в сучасному світі, адже вона дозволяє їм повноцінно жити, брати участь у всіх сферах суспільного життя, реалізовувати свій потенціал та відчувати себе рівноправними членами суспільства. 2. Розглянуто досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю. 3. Проаналізовано стан соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах. 4. Здійснено характеристику соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області. 5. Розроблено соціальний проєкт «Inclusio». Платформа сприятиме соціальній адаптації осіб з інвалідністю, надаючи їм можливості для розвитку бізнесу, створення інклюзивного середовища та збільшення їхньої участі в суспільному житті.

Одержані результати можуть бути використані для обґрунтування необхідності внесення змін до законодавства спрямованого на покращення соціальної адаптації осіб з інвалідністю; для проведення подальших наукових досліджень з питань соціальної адаптації осіб з інвалідністю; у роботі соціального фахівця для покращення взаємодії з особою, яка має інвалідність та при підготовці студентів.

Рік виконання кваліфікаційної роботи бакалавра 2024

Рік захисту роботи 2024

Підпис студента _____

Дата _____

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра

студента
Черкаського державного технологічного університету
факультету гуманітарних технологій
кафедри соціального забезпечення
зі спеціальності 232 „Соціальне забезпечення”

Таранухи Тетяни Петрівни
на тему: **Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах**

дипломна робота бакалавра містить 83 сторінки; графічного матеріалу: 10 таблиць, 6 рисунків; літературних джерел 55; 3 додатки.

Актуальність теми дослідження Таранухи Т. П. обумовлюється тим, що на сьогодні розвиток соціальної адаптації є дуже важливим, адже за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, станом на 2024 рік у світі налічується понад мільярд людей з інвалідністю. Це близько 15% населення світу. Акцентується увага на тому, що війна в Україні, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, призвела до трагічних наслідків: мільйони людей змушені були покинути свої домівки, тисячі людей загинули, а ще більше зазнали травми, яка призвела до інвалідності. Зростає кількість людей з інвалідністю, як серед військових, так і серед мирного населення. В Україні станом на 1 квітня 2024 року налічується понад 3 мільйони людей з інвалідністю. За два роки війни кількість людей з інвалідністю в Україні зросла на 300 тисяч осіб. Це ставить перед українським суспільством нові виклики, адже люди з інвалідністю потребують особливої допомоги та підтримки для соціальної адаптації. Дослідження, що проводяться в цій галузі, показують, що для людей з інвалідністю соціальна адаптація має особливе значення, адже вона дозволяє їм брати участь у всіх сферах життя суспільства: освіті, працевлаштуванні, політиці, культурі, спорті тощо. Успішна соціальна адаптація покращує якість життя людей з інвалідністю, їхнє психічне та фізичне здоров'я, а також сприяє їхній самореалізації. Сучасне суспільство стає все більш інклюзивним, прагнучи до створення рівних можливостей для всіх людей, незалежно від їхніх фізичних, розумових чи сенсорних особливостей. Розвиваються нові технології та методики, які допомагають людям з інвалідністю жити повноцінним життям.

Об'єкт (соціальна адаптація осіб з інвалідністю) і предмет (механізм забезпечення заходів зі сприяння соціальної адаптації осіб з інвалідністю)

дипломного дослідження визначені відповідно до встановлених вимог та дозволяють у достатньому обсязі проаналізувати відповідні проблеми.

Аналіз рецензованої роботи дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети та виконала поставлені завдання. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Стиль викладення матеріалу в бакалаврській роботі – науковий, виважений і чіткий, мова – доступна, зрозуміла.

Основні положення, узагальнення та висновки можуть бути рекомендовані для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти для оптимізації структури і змісту професійної підготовки майбутніх соціальних працівників під час навчання. Особливої цінності заслуговує розроблений соціальний проект «Inclusio», реалізація якого, дозволить створити платформу, яка забезпечує особам з інвалідністю доступ до ринку, де вони можуть представляти свої товари та послуги. Платформа дасть можливість підвищити їхню видимість, підтримати їхні підприємницькі зусилля та сприяти соціальній інтеграції через створення інклюзивного середовища. Практична значимість даної роботи полягає в тому, що одержані результати можуть бути використані для обґрунтування необхідності внесення змін до законодавства спрямованого на покращення соціальної адаптації осіб з інвалідністю; для проведення подальших наукових досліджень з питань соціальної адаптації осіб з інвалідністю; у роботі соціального фахівця для покращення взаємодії з особою, яка має інвалідність та при підготовці студентів.

Оформлення роботи, результатів дослідження, текстової частини цілком відповідає вимогам до подібного роду робіт і засвідчує високий рівень наукової культури та грамотності автора. Дослідження завершується загальними висновками, які відповідають поставленим здобувачем завданням, а їх обґрунтованість і переконливість засвідчують самостійність і логічність суджень, достатню наукову підготовленість та синтезують результати наукового дослідження, що відповідають його завданням. Наукове дослідження володіє належним рівнем новизни.

На основі здійсненого аналізу можна стверджувати, що дипломна бакалаврська робота Т. П. Таранухи «Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах» є цілісним завершеним дослідженням, що має теоретичне та практичне значення, містить результати, які є важливими як для науковців, так і для практиків, відповідає вимогам МОН України до такого рівня робіт, та заслуговує оцінки «відмінно», та присвоєння освітнього рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 232 „Соціальне забезпечення”.

Рецензент _____
(прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада, вчений ступінь, звання)

МП

Власноручний підпис рецензента засвідчую :

ВІДГУК
керівника на кваліфікаційну роботу бакалавра

виконаної на тему: **Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах**

студентом Таранухою Тетяною Петрівною

Головною метою дипломної роботи є розробка ідей щодо змін на законодавчому та практичному рівнях, що допоможуть покращити соціальну адаптацію осіб з інвалідністю та проєктування й обґрунтування концепції онлайн-платформи «Inclusio», яка надаватиме людям з інвалідністю доступ до ринку, підвищуватиме їхню видимість та підтримуватиме їхні підприємницькі зусилля. Автором проведено ґрунтовний аналіз теоретичних основ із досліджуваної проблеми, переконливо доводиться, що соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це не лише їхнє особисте завдання, а й відповідальність суспільства. Створення інклюзивного середовища дає можливість людям з інвалідністю жити повноцінним життям та реалізувати свій потенціал.

В роботі розкрито сучасні уявлення про соціальну адаптацію осіб з інвалідністю. Визначено, що в Україні спостерігається значний прогрес у сфері соціальної адаптації за останні роки, але все ще багато роботи попереду. Існує необхідність подальших зусиль для забезпечення повної та рівноправної участі людей з інвалідністю в житті суспільства. Створення інклюзивного середовища та усунення бар'єрів для людей з інвалідністю – це ключові завдання для розвитку демократичного та справедливого суспільства. Розвиток інклюзивної політики є спільною відповідальністю держави, громадянського суспільства та бізнесу. Тільки через спільні зусилля суспільство зможе забезпечити рівні можливості та підтримку для кожного й створити більш справедливе та інклюзивне майбутнє для всіх.

Аналізуючи представлені матеріали переконуємося, що завдання, заявлені в роботі, реалізовані. Над кваліфікаційною роботою студент працював, проявляючи старанність, наполегливість, ініціативу, уміло поєднував теоретичні знання та практичний досвід. Студент працював згідно календарного графіка роботи, уміло поєднував теоретичні знання та практичний досвід.

Зазначимо, що дослідження є цілісним і завершеним, відповідає вимогам ОКХ, заслуговує оцінки «відмінно» та присвоєння освітнього рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 232 „Соціальне забезпечення”.

Керівник бакалаврської дипломної роботи

Докторка педагогічних наук, професорка

кафедри соціального забезпечення _____ С. П. Архипова

АНОТАЦІЯ

Тарануха Т. П. Особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах. – Рукопис. Дослідження на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 232 «Соціальне забезпечення». – Черкаський державний технологічний університет, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню соціальної адаптації осіб з інвалідністю. У першому розділі розглянуто теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю. У другому розділі проведено аналіз стану соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах. У третьому розділі описано соціальний проєкт «Inclusio». Одержані результати можуть бути використані для обґрунтування необхідності внесення змін до законодавства спрямованого на покращення соціальної адаптації осіб з інвалідністю; для проведення подальших наукових досліджень з питань соціальної адаптації осіб з інвалідністю та при підготовці студентів. Кваліфікаційна робота бакалавра складається з переліку умовних позначень та скорочень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 55 найменувань і 3 додатків. Робота містить 10 таблиць і 6 рисунків.

Ключові слова: інклюзія, особи з інвалідністю, соціальна адаптація, проєкт, досвід провідних країн світу, підприємництво, платформа, технології, доступність, рівність можливостей, співпраця.

ANNOTATION

Taranukha T. P. Peculiarities of social adaptation of persons with disabilities in modern conditions. - Research for obtaining a bachelor's degree in specialty 232 «Social welfare». – Cherkasy State Technological University, 2024.

The qualification work is dedicated to the study of social adaptation of persons with disabilities. The first chapter deals with theoretical aspects of social adaptation of persons with disabilities. In the second chapter, an analysis of the state of social adaptation of persons with disabilities in modern conditions is carried out. The third chapter describes the social project «Inclusio». The obtained results can be used to justify the need to make changes to the legislation aimed at improving the social adaptation of persons with disabilities; for conducting further scientific research on issues of social adaptation of persons with disabilities and in the preparation of students. The bachelor's qualification work consists of a list of conventional designations and abbreviations, an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources from 55 titles and 3 appendices. The work contains 10 tables and 6 figures.

Keywords: inclusion, persons with disabilities, social adaptation, project, experience of the leading countries of the world, entrepreneurship, platform, technologies, accessibility, equality of opportunities, cooperation.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ.....	12
ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ.....	17
1.1. Характеристика осіб з інвалідністю, як найвразливіших категорій суспільства.....	17
1.2. Поняття та сутність соціальної адаптації осіб з інвалідністю.....	23
1.3. Досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю.....	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	37
2.1. Сучасний стан та проблеми соціальної адаптації осіб з інвалідністю....	37
2.2. Соціальна робота з людьми з інвалідністю: новітні підходи та стратегії.....	45
2.3. Характеристика соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області.....	48
РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНИЙ ПРОЄКТ «INCLUSIO».....	55
3.1. Цифровізація, як засіб підвищення ефективності соціальної адаптації осіб з інвалідністю.....	55
3.2. Концепція проєкту «Inclusio».....	59
3.3. Фінансові аспекти реалізації проєкту «Inclusio»	74
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	90
Додаток А.....	91
Додаток Б.....	104
Додаток В.....	107

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я
ЄІССС	Єдина інформаційна система соціальної сфери
ЗЗСО	Заклад загальної середньої освіти
ЗВО	Заклад вищої освіти
КПОІ	Конвенція про права осіб з інвалідністю
МКФ	Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я
МСЕК	Медико-соціальна експертна комісія
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ТГ	Територіальна громада
УТОГ	Українське товариство глухих
ЦСР	Цілі сталого розвитку
ЧДТУ	Черкаський державний технологічний університет

ВСТУП

Актуальність теми. Тема соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах є дуже актуальною, оскільки вона відображає складні виклики, з якими стикаються люди з різними видами інвалідності. Насамперед ця тема актуальна через постійний розвиток суспільства, що вимагає більшої інклюзії і рівності для всіх його членів. Зміни в законодавстві та соціальній свідомості створюють нові можливості, але водночас підкреслюють проблеми, які перешкоджають повному включенню людей з інвалідністю. Зростаюча потреба в розробці імовірних стратегій та підходів до соціальної адаптації є ключовою у вирішенні цієї проблеми, забезпечуючи кожній особі можливість розвивати свій потенціал та активно приймати участь у суспільному житті. Окрім того, здійснення успішної соціальної адаптації сприяє побудові більш інклюзивного, рівноправного та розуміючого суспільства для всіх його учасників.

Соціальна адаптація – це процес, за допомогою якого особа здатна успішно взаємодіяти з соціальним оточенням, пристосована до вимог та очікувань учасників нової або зміненої соціальної системи, здатна брати участь у різних сферах суспільного життя та реалізовувати свої можливості й потенціал.

Створення інклюзивного середовища, що сприяє культурній та соціальній інтеграції, важливе для забезпечення рівних можливостей та участі кожної людини у суспільному житті. Поєднання усіх зусиль суспільства, держави та громадських організацій є ключем до успішної соціальної адаптації та інтеграції людей з інвалідністю. Особлива увага до розвитку доступності, освіти та культурного розвитку сприятиме побудові більш інклюзивного суспільства для всіх його членів. Для досягнення більшої ефективності та покращення життя людей з інвалідністю важливі подальші дослідження, спрямовані на оцінку ефективності програм, вивчення культурного впливу та розвиток нових стратегій для поліпшення умов їхньої соціальної адаптації.

Стан дослідження проблеми. Останнім часом все більше уваги вчені приділяють вивченню міжнародного досвіду соціальної адаптації осіб з

інвалідністю. Особливо цікавим є досвід розвинутих країн світу. Це питання досліджували такі українські вчені: Левитський С. – вивчав проблеми соціально-трудової адаптації людей з інвалідністю, Сидоренко О. – досліджував психологічні аспекти соціалізації людей з інвалідністю, Гаврилюк О. – вивчав проблеми інклюзивної освіти дітей з інвалідністю, Бондарчук О. – працював над дослідженням проблеми соціальної адаптації людей з вадами слуху, Катаєва Т. – вивчала проблеми соціальної адаптації людей з вадами зору, Мельник В. – міжнародно-правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю у сфері реабілітації та праці, Малюга Л. – теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу, Давиденко Г. – досліджувала цифрову інклюзію та доступність. соціальну діджиталізацію, Жуковська А. – вивчала наукові детермінанти інклюзивного підприємництва.

Серед зарубіжних вчених тематику соціальної адаптації осіб з інвалідністю досліджували: Гофман Е. – американський соціолог, який дослідив поняття «стигма» та його вплив на соціальну адаптацію людей з інвалідністю, Вольфенсбергер В. – американський психолог, який дослідив концепцію нормалізації та її значення для соціальної адаптації людей з інвалідністю, Біклен Д. – американський дослідник, який вивчав проблеми інклюзивної освіти дітей з інвалідністю, Майкл Брайер – британський соціолог, один із засновників «соціальної моделі інвалідності», він зробив значний внесок у дослідження соціальної адаптації осіб з інвалідністю. Важливо і надалі працювати над дослідженням соціальної адаптації осіб з інвалідністю, адже на сьогодні ця тема є надзвичайно актуальною.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра: сформулювати ідеї щодо змін на законодавчому та практичному рівнях, що допоможуть покращити соціальну адаптацію осіб з інвалідністю та розробити й обґрунтувати концепцію онлайн-платформи «Inclusio», яка надаватиме людям з інвалідністю доступ до ринку, підвищуватиме їхню видимість та підтримуватиме їхні підприємницькі зусилля.

Завдання роботи: 1) схарактеризувати теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю; 2) розглянути досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю; 3) проаналізувати стан соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах; 4) здійснити характеристику соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області; 5) розробити соціальний проєкт «Inclusio».

Об'єкт дослідження: соціальна адаптація осіб з інвалідністю.

Предмет дослідження: механізм забезпечення заходів зі сприяння соціальної адаптації осіб з інвалідністю.

Методи дослідження: синтез, аналіз, індукція, дедукція, статистичні методи, графічні методи, узагальнення та вивчення літератури.

Фактологічну основу роботи становлять наукові роботи вітчизняних та іноземних науковців у сфері соціальної адаптації осіб з інвалідністю, а також законодавчі і нормативно-правові документи, річні звіти Міністерства соціальної політики, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

Наукова новизна:

- Вперше розроблено та обґрунтовано ефективність соціального проєкту «Inclusio», спрямованого на покращення соціальної адаптації осіб з інвалідністю.
- Систематизовано і узагальнено наукові положення щодо соціальної адаптації осіб з інвалідністю.
- Розроблено рекомендації щодо покращення соціальної адаптації осіб з інвалідністю на законодавчому та практичному рівнях.
- Удосконалено особливості соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області.
- Набуло подальшого розвитку знання про сутність поняття «соціальна адаптація осіб з інвалідністю» у контексті сучасних соціально-економічних та політичних умов.

Одержані результати можуть бути використані для обґрунтування необхідності внесення змін до законодавства спрямованого на покращення

соціальної адаптації осіб з інвалідністю; для розробки та реалізації програм соціальної адаптації осіб з інвалідністю на рівні громад, міст, регіонів та країни; під час створення інклюзивного середовища в таких сферах, як освіта, охорона здоров'я, транспорт, культура, спорт та інші; для проведення подальших наукових досліджень з питань соціальної адаптації осіб з інвалідністю; у роботі соціального фахівця для покращення взаємодії з особою, яка має інвалідність; з метою проведення інформаційно-просвітницьких кампаній, спрямованих на підвищення обізнаності громадськості про проблеми соціальної адаптації осіб з інвалідністю та при підготовці студентами доповідей та рефератів з означеної теми.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження висвітлювалися на конференціях різного рівня, а саме: університетських – було опубліковано тези на тему «Соціальна робота з людьми з інвалідністю: новітні підходи та стратегії», Дні студентської науки, Черкаський державний технологічний університет (23 квітня 2024, м. Черкаси); всеукраїнських – опубліковано тези під назвою «Модернізація соціальних послуг для людей з інвалідністю: цифрові рішення для інклюзивного суспільства», V Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціально-психологічна допомога і соціальна робота: виклики сучасності» (18-19 квітня 2024, м. Луцьк); міжнародних – опубліковано тези на тему «Соціальна адаптація осіб з інвалідністю: виклики та перспективи», II Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку соціальної роботи в Україні та зарубіжжі (15-16 травня 2024, м. Івано-Франківськ). Також результати дослідження були представлені на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт із соціальної та економічної інклюзії, де презентувалася наукова робота на тему «Інклюзивне інноваційне підприємництво: розробка та управління стартап-проектом «Inclusio»». За результатами дослідження опубліковано 3 тези доповідей та 1 наукову роботу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

1.1. Характеристика осіб з інвалідністю, як найвразливіших категорій суспільства

Особи з інвалідністю стикаються з численними перешкодами, що робить їх більш вразливими до дискримінації та соціальної ізоляції. Фізичні та інформаційні бар'єри ускладнюють їм доступ до освіти, працевлаштування, транспорту, інформації та інших сфер життя. Нерідко вони зустрічаються зі зневажливим ставленням, нерозумінням та відсутністю підтримки.

Дискримінація та стигматизація людей з інвалідністю шкодять не лише їм самим, але й усьому суспільству. Коли ми ігноруємо, зневажаємо або не підтримуємо людей з інвалідністю, ми втрачаємо можливість скористатися їхніми талантами, знаннями та внеском.

Бар'єри, з якими стикаються особи з інвалідністю: 1. фізичні бар'єри: відсутність пандусів, ліфтів, спеціальних туалетів та інших пристосувань, які роблять будівлі та громадський транспорт недоступними для людей з інвалідністю; недосконалість інфраструктури, наприклад, бруківка, бордюри, ями на дорогах, що ускладнюють пересування для людей на візках. 2. Інформаційні бар'єри: відсутність інформації в доступному форматі, наприклад, веб-сайти без спеціальних функцій для людей з вадами зору або слуху; недоступність інформації про доступні для людей з інвалідністю послуги та можливості. 3. Соціальні бар'єри: негативне ставлення до людей з інвалідністю, стереотипи та дискримінація; ізоляція та відчуження людей з інвалідністю від суспільства; недооцінення можливостей людей з інвалідністю. 4. Економічні бар'єри: висока вартість протезів, спеціального обладнання та інших необхідних людям з інвалідністю речей; низький рівень зайнятості людей з інвалідністю та низький рівень їхньої заробітної плати. 5. Правові бар'єри: недосконалість

законодавства, що не захищає права людей з інвалідністю; відсутність механізмів реалізації та захисту прав людей з інвалідністю.

Всі ці бар'єри роблять життя людей з інвалідністю складнішим і позбавляють їх можливостей повноцінно жити. Відсутність доступного середовища та інклюзивних практик робить життя людей з інвалідністю складним та обмеженим. Це може призводити до низької самооцінки, депресії, апатії та відчуття неповноцінності [1, с. 33].

Інклюзія та включення людей з інвалідністю до всіх сфер життя є надзвичайно важливими з кількох причин: 1. Рівність та справедливість: кожна людина, незалежно від наявності інвалідності, має право на доступ до всіх аспектів життя. 2. Повноцінне життя: інклюзія дає можливість людям з інвалідністю жити повноцінним життям, реалізовувати свої можливості та мрії. 3. Зниження бар'єрів: інклюзивність усуває фізичні, інформаційні та соціальні бар'єри, що робить життя людей з інвалідністю комфортнішим. 4. Економічна вигода: доступність на робочому місці та в суспільстві загалом дає можливість людям з інвалідністю використовувати свої таланти та знання, що стимулює економіку. 5. Соціальна згуртованість: Інклюзія сприяє єднанню та взаєморозумінню між людьми з різними потребами, що робить суспільство більш гуманним.

Розвиток інклюзивного середовища – це спільна відповідальність кожного з нас. Ми можемо зробити це, створюючи доступні простори, використовуючи доступну мову, борючись з дискримінацією, підтримуючи інклюзивні практики та сприяючи прийняттю людей з інвалідністю у всіх сферах життя [2, с. 24].

Особа з інвалідністю – це особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. Це визначення дається в Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні».

Ми виокремили ключові моменти цього визначення:

– Стійкий розлад функцій організму: це може бути фізичний, сенсорний, психічний, інтелектуальний або ментальний розлад.

– Обмеження життєдіяльності: включає в себе обмеження здатності до самообслуговування, пересування, спілкування, освіти, трудової діяльності, самореалізації.

– Соціальний захист: це система заходів, спрямованих на забезпечення реалізації прав осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами [3].

Визначення «особа з інвалідністю» постійно розвивалося протягом історії.

Етапи розвитку визначення:

XVI століття: В Європі з'являються перші закони, які дають людям з інвалідністю певні права, такі як право на звільнення від податків.

XIX століття: Розвивається наука про інвалідність, і з'являються перші медичні та соціальні програми для людей з інвалідністю.

XX століття: Після Другої світової війни ООН приймає ряд міжнародних документів, які визнають права людей з інвалідністю.

У XX-XI столітті відношення до осіб з інвалідністю можна поділити на декілька етапів:

1. Медичний етап (до 1980 року): інвалідність розглядалася як медичний стан, пов'язаний з фізичними або психічними порушеннями. Акцент робився на дефіцитах та обмеженнях людини. Особи з інвалідністю вважалися пасивними об'єктами допомоги.

2. Соціальний етап (1980-2001): інвалідність почала розглядатися як соціальний феномен, пов'язаний з взаємодією між порушеннями здоров'я та факторами навколишнього середовища. Акцент робився на соціальних бар'єрах, які заважають людям з інвалідністю повноцінній участі в житті суспільства. Особи з інвалідністю вважалися активними суб'єктами своїх прав.

3. Етап функціонування (з 2001 року): інвалідність розглядається як комплексне явище, яке включає в себе біологічні, психологічні та соціальні аспекти. Акцент робиться на функціонування людини в суспільстві. Особи з

інвалідністю вважаються повноправними членами суспільства, які мають право на рівні можливості.

Важливі кроки у розвитку визначення «особа з інвалідністю»:

1980: Міжнародна класифікація порушень, обмежень життєдіяльності та інвалідності (МКІ): перша міжнародна класифікація, яка визначила інвалідність як результат взаємодії між порушеннями здоров'я та факторами навколишнього середовища. Ввела три ключові поняття: порушення здоров'я – будь-яке відхилення від норми в будові або функції організму; обмеження життєдіяльності – будь-які труднощі, які відчуває людина в виконанні діяльності; інвалідність – соціальна роль, яка обмежує можливості людини в житті суспільства.

2001: Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ): замінила МКІ і дала більш повну картину здоров'я людини. Зосереджується на функціонуванні людини в суспільстві, а не на його дефіцитах. Включає біологічні, психологічні та соціальні аспекти здоров'я. МКФ класифікує людей з інвалідністю за типами порушень: функціональні порушення: порушення рухів, координації, мови, пам'яті, тощо; структурні порушення: порушення будови тіла, втрата кінцівок, тощо; активність: труднощі з самообслуговуванням, пересуванням, спілкуванням, тощо; участь: труднощі з участю в освіті, роботі, соціальному житті, тощо. МКФ враховує не лише медичні фактори, але й соціальні та бар'єрні фактори. Це дозволяє дати більш індивідуалізовану оцінку інвалідності. Класифікація МКФ використовується в багатьох країнах світу. Вона є основою для розробки політики та програм, які підтримують людей з інвалідністю.

2006: Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (КПЛІ) була ухвалена Генеральною Асамблеєю ООН: перший міжнародний договір, який визнає права осіб з інвалідністю на рівні можливості. Зобов'язує країни вживати заходів для забезпечення прав осіб з інвалідністю. Ця конвенція дає більш широке визначення інвалідності, яке враховує соціальні та бар'єрні фактори. КПЛІ визначає інвалідність як «такий стан, який є результатом тривалої взаємодії між

тілесними, сенсорними, когнітивними, психічними або іншими порушеннями та бар'єрами, які існують у навколишньому середовищі, що заважає повній та ефективній участі людей з інвалідністю в житті суспільства нарівні з іншими».

Дуже важливими також є наступні кроки:

1975: Міжнародний рік жінок: привернув увагу до проблем жінок з інвалідністю.

1981: Всесвітній план дій щодо осіб з інвалідністю: перший міжнародний документ, який закликав до покращення життя осіб з інвалідністю.

1990: Всесвітня декларація про освіту для осіб з потребами в особливій турботі: підтвердила право осіб з інвалідністю на освіту.

Ці етапи свідчать про постійне розширення розуміння інвалідності та зростання ролі осіб з інвалідністю в суспільстві.

Важливо зазначити, що визначення «особа з інвалідністю» все ще еволюціонує. Різні країни та організації можуть використовувати дещо різні визначення.

Визначення «особа з інвалідністю» має важливе значення для: розробки політики та програм, які підтримують людей з інвалідністю; забезпечення доступу людей з інвалідністю до необхідних їм послуг; боротьби з дискримінацією та стигматизацією людей з інвалідністю.

Перший поділ на групи інвалідності з'явився в Німеччині в 1927 році. Ця система ґрунтувалася на працездатності людини та ступені втрати здоров'я. Було виділено три групи інвалідності. У 1935 році подібна система була введена в США, а 1936 році система груп інвалідності з'явилася в Радянському Союзі.

Сьогодні системи груп інвалідності існують в більшості країн світу. Однак критерії присвоєння груп інвалідності можуть відрізнятися в різних країнах [1].

Наразі в Україні існує три групи інвалідності:

1 група: Втрата працездатності 100%. Потреба в постійному сторонньому догляді.

2 група: Втрата працездатності 80-90%. Потреба в постійній сторонній допомозі у побуті.

3 група: Втрата працездатності 60-70%. Можливість самостійного обслуговування, але потреба в допомозі на роботі.

Група інвалідності встановлюється медико-соціальною експертною комісією (МСЕК) на основі медичних документів і результатів огляду. Рішення МСЕК може бути оскаржене в судовому порядку.

Причини, чому був введений поділ на групи інвалідності: соціальний захист: люди з інвалідністю мають право на певні соціальні гарантії, такі як пенсія, пільги на транспорт, медичне обслуговування тощо; реабілітація: люди з інвалідністю мають право на безкоштовну реабілітацію, яка допоможе їм відновити втрачені функції та повернутися до повноцінного життя; зайнятість: система груп інвалідності може допомогти людям з інвалідністю знайти роботу, яка відповідає їхнім можливостям.

Важливо зазначити, що поділ на групи інвалідності є досить умовним. Існують люди з однаковим діагнозом, але з різним ступенем втрати працездатності. Тому необхідно індивідуально підходити до оцінки потреб людей з інвалідністю [4].

В Україні визначення особи з інвалідністю та порядок встановлення груп інвалідності описуються в наступних законодавчих документах:

1. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»: цей закон є основоположним документом, що визначає поняття інвалідності, права та обов'язки осіб з інвалідністю, а також систему їх соціального захисту. У ньому також описані критерії для визначення груп інвалідності та порядок проведення медико-соціальної експертизи [5].

2. Закон України «Про основи соціальної захисту осіб з інвалідністю в Україні»: цей закон визначає поняття «особа з інвалідністю» та гарантує людям з інвалідністю всі права та свободи, визначені Конституцією України, а також низку додаткових прав, пов'язаних з їхнім статусом [6].

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про медико-соціальну експертизу»: ця постанова затверджує Положення про

медико-соціальну експертизу, яке визначає порядок, умови та критерії встановлення інвалідності [7].

Отже, можна зробити висновки, що особи з інвалідністю стикаються з численними перешкодами, що робить їх більш схильними до дискримінації та соціальної ізоляції. Фізичні та інформаційні бар'єри ускладнюють їм доступ до освіти, працевлаштування, транспорту, інформації та інших сфер життя. Інклюзія та залучення людей з інвалідністю до всіх сфер життя дуже важливі з кількох причин: рівність та справедливість, повноцінне життя, зменшення бар'єрів, економічна вигода та соціальна згуртованість.

1.2. Поняття та сутність соціальної адаптації осіб з інвалідністю

Соціальна адаптація осіб з інвалідністю є складним та багатогранним процесом, який спрямований на їхнє включення в життя суспільства на основі рівних прав та можливостей. Цей шлях не позбавлений труднощів, адже людям з інвалідністю часто доводиться стикатися з дискримінацією, стигматизацією та недоступністю середовища.

Соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це процес пристосування людини з інвалідністю до умов соціального середовища, формування та розвитку у неї необхідних для цього якостей, цінностей, норм поведінки, навичок і способів взаємодії з іншими людьми [8].

Термін «соціальна адаптація осіб з інвалідністю» з'явився на початку XX століття.

Етапи розвитку соціальної адаптації осіб з інвалідністю: 1. Доантичний етап. Ставлення до людей з інвалідністю: ізоляція, вигнання, дискримінація. Соціальна адаптація: відсутність системної допомоги, покладення відповідальності на сім'ю та релігійні громади. 2. Етап зародження системної допомоги (XVIII – початок XX століття). Характерним є створення перших спеціальних установ: притулки, лікарні, школи; розвиток медицини та реабілітації: виникнення нових методів лікування та протезування; поява перших

законів про захист прав людей з інвалідністю, які в основному, стосувалися трудової зайнятості та освіти. 3. Етап інтеграції (XX – початок XXI століття). У 1920-х роках термін «соціальна адаптація осіб з інвалідністю» став широко використовуватися в різних країнах світу. Це було пов'язано із: зростанням числа людей з інвалідністю внаслідок Першої світової війни; розвитком соціальної роботи з людьми з інвалідністю та створенням спеціальних організацій допомоги людям з інвалідністю. Для цього етапу характерним є перехід від ізоляції до інтеграції: деінституціалізація, розвиток інклюзивних шкіл, доступність середовища; прийняття міжнародних документів: Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006); Розвиток нових форм соціальної допомоги: асистентські послуги, підтримане працевлаштування, інклюзивне житло. 4. Етап інклюзивного суспільства (XXI століття): властивими цьому етапу є: формування інклюзивного світогляду; прийняття різноманітності, боротьба з дискримінацією; розвиток нових технологій: штучний інтелект, робототехніка, 3D-друк, що розширюють можливості людей з інвалідністю; зростання ролі самоадвокації: активна участь людей з інвалідністю в прийнятті рішень, що впливають на їх життя.

Сьогодні термін «соціальна адаптація осіб з інвалідністю» використовується для опису процесу пристосування людини з інвалідністю до умов соціального середовища.

Цей процес включає: відновлення соціальних зв'язків: спілкування з сім'єю, друзями, колегами; освоєння нових соціальних ролей: працівник, студент, член сім'ї, волонтер; набуття необхідних навичок і знань: самообслуговування, пересування, користування громадським транспортом, комп'ютером; досягнення економічної самостійності: працевлаштування, отримання освіти, відкриття власного бізнесу; участь у житті суспільства: культурне життя, спорт, політика, волонтерство; успішна соціальна адаптація осіб з інвалідністю забезпечує їм можливість жити повноцінним і щасливим життям [1].

Види соціальної адаптації осіб з інвалідністю:

1. За сферою життєдіяльності: соціально-побутова адаптація: оволодіння навичками самообслуговування, ведення домашнього господарства, користування побутовою технікою, орієнтування в побутовому середовищі; соціально-трудова адаптація: профконсультування, профнавчання, працевлаштування, збереження та розвиток трудових навичок; соціально-психологічна адаптація: подолання психологічних бар'єрів, формування адекватної самооцінки, налагодження міжособистісних стосунків; соціально-культурна адаптація: залучення до культурного життя, участь у культурних заходах, розвиток творчих здібностей; фізична адаптація: відновлення або компенсація втрачених фізичних функцій, заняття фізкультурою та спортом.

2. За часом: первинна адаптація: відбувається відразу після настання інвалідності, спрямована на прийняття нового статусу та оволодіння базовими навичками адаптації; вторинна адаптація: відбувається протягом життя, спрямована на пристосування до змін у навколишньому середовищі та особистих потребах.

3. За способом реалізації: активна адаптація: людина самостійно шукає шляхи та засоби для адаптації та пасивна адаптація: людина очікує допомоги ззовні.

4. За результатом: повна адаптація: людина успішно інтегрується в суспільство і веде повноцінне життя; часткова адаптація: людина відчуває певні труднощі в адаптації, але їй вдається жити самостійно; відсутність адаптації: людина не може самостійно жити і потребує постійної допомоги.

Процес соціальної адаптації є індивідуальним для кожної людини і залежить від багатьох факторів, таких як: тип та ступінь інвалідності, вік, освіта, сімейний стан, матеріальне забезпечення, наявність соціальної підтримки

Важливо зазначити, що не всі люди з інвалідністю мають однакові потреби. Деякі з них можуть жити самостійно і працювати, тоді як інші потребують постійної сторонньої допомоги. Є особи з інвалідністю, яким

документально не встановлена певна група інвалідності, проте вони також потребують соціальної адаптації.

Соціальна адаптація людей з невизнаною інвалідністю може бути складним процесом, адже їм часто не доступні ті ж ресурси та підтримка, що й людям з офіційно визнаною інвалідністю. Ми визначили декілька шляхів, якими може відбуватися соціальна адаптація:

1. Самостійна адаптація включає в себе: розвиток особистих навичок: (процес покращення комунікативних навичок, навичок вирішення проблем, самоорганізації та самоконтролю) створення соціальних зв'язків (розширення кола спілкування, налагодження дружніх стосунків та участь у соціальних групах може допомогти людині відчувати себе частиною суспільства), пошук підтримки (існують різні групи підтримки та онлайн-спільноти, де люди з подібними проблемами можуть ділитися своїм досвідом та отримувати емоційну підтримку), звернення за допомогою до фахівців (психологи, психотерапевти та соціальні працівники можуть допомогти людині визначити свої потреби, розробити план адаптації та навчитися справлятися з труднощами).

2. Допомога з боку некомерційних організацій. Некомерційні організації можуть надавати широкий спектр послуг людям з невизнаною інвалідністю, таким як: професійна орієнтація та працевлаштування; психологічна та юридична допомога; навчання та тренінги; соціальна реабілітація; дозвілля та відпочинок

3. Звернення до правозахисних організацій. Правозахисні організації допомагають людям з невизнаною інвалідністю захистити свої права та отримати доступ до необхідних їм ресурсів.

4. Самоорганізація. Люди з невизнаною інвалідністю можуть об'єднуватися в групи та спілки, щоб спільно відстоювати свої права та інтереси.

Держава та громадські організації надають допомогу людям з інвалідністю в процесі соціальної адаптації. Ця допомога може включати: медичну та психологічну реабілітацію, професійну освіту та працевлаштування, соціальне

обслуговування, матеріальну допомогу, забезпечення технічними засобами реабілітації, доступність до середовища.

Соціальна адаптація осіб з інвалідністю є складним і багатогранним процесом, який має на меті включення людей з інвалідністю в життя суспільства на основі рівних прав та можливостей [9].

Цей процес включає: навчання та працевлаштування: особи з інвалідністю мають отримувати доступ до якісної освіти та гідної роботи, що відповідає їхнім здібностям та потребам; доступність до освіти, охорони здоров'я, спорту та культурного життя: люди з інвалідністю повинні мати можливість вільно користуватися всіма благами суспільства нарівні з іншими; забезпечення безперешкодного доступу до будівель та транспорту: фізичне середовище має бути адаптованим до потреб людей з інвалідністю, щоб вони могли безперешкодно пересуватися та брати участь у житті суспільства; боротьба з дискримінацією та стигматизацією: особи з інвалідністю часто стикаються з несправедливим ставленням та упередженим ставленням. Важливо вживати заходів для подолання дискримінації та стигматизації, щоб люди з інвалідністю могли жити повноцінним життям.

Держава та громадськість повинні вживати заходів для: створення доступного середовища: це включає в себе адаптацію будівель, транспорту, інформаційних ресурсів та інших аспектів життя суспільства для потреб людей з інвалідністю; надання якісних соціальних послуг: люди з інвалідністю можуть потребувати спеціальних соціальних послуг, таких як реабілітація, психологічна допомога, допомога в побуті та інші; підвищення обізнаності про права та потреби людей з інвалідністю: важливо інформувати суспільство про права та потреби людей з інвалідністю, щоб сприяти їхньому включенню в життя суспільства.

Прикладами успішної соціальної адаптації осіб з інвалідністю є: працевлаштування: люди з інвалідністю можуть успішно працювати в різних сферах, таких як ІТ, спорт, мистецтво, освіта та інші; спорт: особи з інвалідністю беруть участь у спортивних змаганнях, як на національному, так і на

міжнародному рівні; творчість: люди з інвалідністю можуть досягати значних успіхів у мистецтві, музиці, літературі та інших сферах творчості.

Соціальна адаптація – це шлях до повноцінного життя для людей з інвалідністю. Створення інклюзивного суспільства – це завдання, яке стоїть перед усіма нами [10, с. 63-67].

В Україні існує ряд законодавчих документів, які описують та регулюють соціальну адаптацію осіб з інвалідністю. Ось деякі з них:

1. Конституція України: Стаття 21 гарантує всім громадянам, незалежно від їх фізичного стану, право на життя, свободу та особисту недоторканність. Стаття 27 гарантує право на охорону здоров'я, медичну допомогу та соціальний захист. Стаття 46 гарантує право на соціальний захист у разі інвалідності [11].

2. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»: цей закон визначає основні принципи державної політики щодо соціального захисту осіб з інвалідністю, а також гарантує їм право на: медичну реабілітацію, професійну реабілітацію, соціальну реабілітацію, трудову зайнятість, освіту, доступність до середовища, матеріальне забезпечення, соціальні послуги [6].

3. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю»: цей закон визначає правові, економічні та організаційні основи реабілітації осіб з інвалідністю [5].

4. Кодекс законів про працю України: цей кодекс гарантує особам з інвалідністю право на: працевлаштування, професійну підготовку, перекваліфікацію, підвищення кваліфікації, легкі та безпечні умови праці, скорочений робочий день, додаткову оплачувану відпустку [12].

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми реабілітації осіб з інвалідністю на 2021-2025 роки»: програма визначає пріоритетні напрямки реабілітації осіб з інвалідністю на 2021-2025 роки.

6. Накази Міністерства соціальної політики України: ці накази затверджують Порядки реабілітації осіб з інвалідністю, а також інші нормативно-правові акти, що регулюють цю сферу [13].

Отже, на основі опрацьованого матеріалу можна підсумувати, що соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це динамічний процес інтеграції людей з обмеженими можливостями в повноцінне життя суспільства, що базується на принципах рівності та доступності. Важливо зазначити, що не всі люди з інвалідністю мають однакові потреби. Деякі з них можуть жити самостійно і працювати, тоді як інші потребують постійної сторонньої допомоги. Соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це не лише їхнє особисте завдання, а й відповідальність суспільства. Створення інклюзивного середовища дає можливість людям з інвалідністю жити повноцінним життям та реалізувати свій потенціал.

1.3. Досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю

Розвиток соціальної адаптації осіб з інвалідністю йшов нерівномірно в різних країнах. На кожному етапі існували свої виклики та проблеми. На сьогодні багато країн світу все ще знаходяться на шляху до інклюзивного суспільства.

Фактори, які впливають на успішність соціальної адаптації осіб з інвалідністю: рівень економічного розвитку країни, політична воля та наявність відповідних законів, соціальна культура та ставлення до людей з інвалідністю, доступність та якість соціальних послуг, активність самих людей з інвалідністю та їх самоорганізація. Важливо пам'ятати, що соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це безперервний процес, який потребує постійної уваги та зусиль з боку суспільства.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), станом на 2024 рік у світі налічується понад мільярд людей з інвалідністю. Це близько 15% населення світу.

З них: 115 мільйонів людей мають важкі порушення, які суттєво обмежують їхню життєдіяльність, 450 мільйонів людей мають помірні порушення, 900 мільйонів людей мають легкі порушення [15]. Відсоткове

співвідношення зображене на Рис.1.1. Це свідчить про те, що проблема соціальної адаптації людей з інвалідністю є актуальною для багатьох країн.

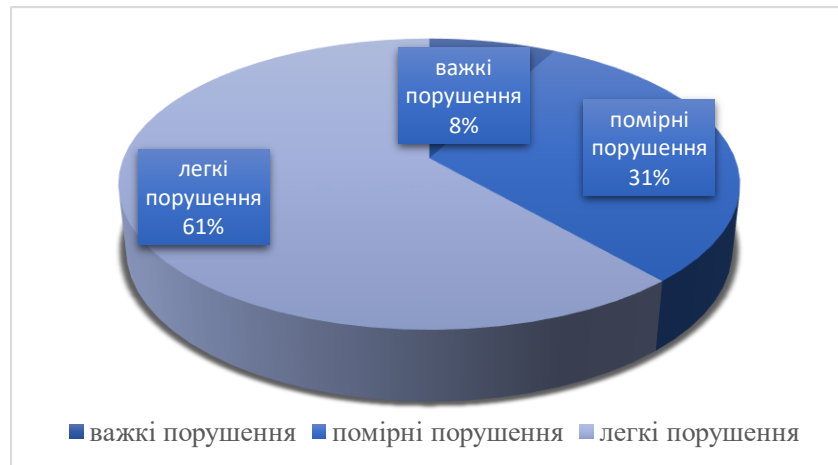

Рис. 1.1.Відсотковий аналіз кількості осіб з інвалідністю в світі
(складено автором на основі [15])

Ми проаналізували, як відбувається соціальна адаптація осіб з інвалідністю на законодавчому рівні в різних провідних країнах світу, з якими можна ознайомитися у Табл.1.1.

Таблиця 1.1

Успішний досвід реалізації соціальної адаптації осіб з інвалідністю у світі на законодавчому рівні

США	– Закон про американців з інвалідністю (ADA): прийнятий у 1990 році, забороняє дискримінацію людей з інвалідністю у сфері зайнятості, державних програм, громадського транспорту та телекомунікацій. – Закон про реабілітацію: надає людям з інвалідністю доступ до освіти, професійної підготовки, працевлаштування та інших соціальних послуг.
Канада	– Канадська хартія прав і свобод: гарантує рівні права та можливості для людей з інвалідністю. – Закон про доступність: зобов'язує федеральні органи влади забезпечити доступність своїх програм та послуг для людей з інвалідністю.
Німеччина	– Соціальний кодекс Німеччини: містить положення про соціальний захист та реабілітацію людей з інвалідністю. – Закон про загальну рівність: забороняє дискримінацію людей з інвалідністю у всіх сферах життя.
Швеція	– Закон про підтримку осіб з обмеженими можливостями: гарантує людям з інвалідністю право на особистий асистент, доступне житло та транспорт. – Національна стратегія інвалідності: визначає пріоритетні напрямки роботи з інвалідності на державному рівні.
Австралія	– Закон про дискримінацію за ознакою інвалідності: забороняє дискримінацію людей з інвалідністю у всіх сферах життя. – Національна схема страхування інвалідності: надає людям з інвалідністю фінансову підтримку.

* складено автором на основі [16]

Запропоновані в Табл. 1.1 приклади успішного законодавчого досвіду країн світу щодо соціальної адаптації осіб з інвалідністю свідчать про значний вплив таких заходів на сталий розвиток цієї групи населення. Позитивними наслідками є: зменшення дискримінації та нерівності: закони, що забороняють дискримінацію та гарантують рівні можливості, дають людям з інвалідністю доступ до освіти, працевлаштування, соціальних послуг та інших сфер життя, що веде до покращення їхнього добробуту та якості життя; підвищення доступності: забезпечення доступності будівель, транспорту, інформації та інших ресурсів полегшує особам з інвалідністю участь у суспільстві нарівні з іншими, і це сприяє їхній соціальній інклюзії та економічній активності; стимулювання економічного зростання: залучення людей з інвалідністю до трудової діяльності робить їх повноцінними членами суспільства, що сприяє загальному економічному зростанню; зміцнення соціальної згуртованості: інклюзивне суспільство, де всі люди, незалежно від їхніх здібностей, мають рівні права та можливості, є більш стійким та згуртованим.

В Україні також існують закони, які гарантують права людей з інвалідністю, однак, на жаль, все ще існують проблеми з реалізацією цих законів. Необхідно докласти більше зусиль для того, щоб люди з інвалідністю в Україні могли жити повноцінним життям.

Провідні країни світу мають успішний досвід реалізації соціальної адаптації осіб з інвалідністю на практиці, який можна переглянути у Табл.1.2.

Таблиця 1.2

Успішний досвід реалізації соціальної адаптації осіб з інвалідністю у світі на практиці

Програма «Інклюзивне місто» в Барселоні, Іспанія:	Мета: зробити Барселону доступним містом для людей з усіма типами інвалідності. Заходи: – Адаптація інфраструктури: пандуси, ліфти, тактильні плитки. – Забезпечення доступності громадського транспорту: спеціальні автобуси та метро. – Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній: підвищення обізнаності про проблеми людей з інвалідністю. – Підтримка інклюзивних заходів: фестивалі, концерти, спортивні змагання.
---	---

Продовження таблиці 1.2

Програма «Підтримка працевлаштування людей з інвалідністю» в Німеччині:	Мета: допомогти людям з інвалідністю знайти роботу. Заходи: – Надання субсидій роботодавцям: компенсація витрат на адаптацію робочого місця. – Професійна підготовка та перепідготовка: допомога людям з інвалідністю набутти необхідних навичок. – Консультування та супровід: допомога людям з інвалідністю у пошуку роботи та адаптації до трудового колективу.
Програма «Інклюзивна освіта» в Канаді	Мета: забезпечити доступність освіти для всіх дітей, незалежно від їхніх потреб. Заходи: – Створення інклюзивних шкіл: навчання дітей з інвалідністю разом з іншими дітьми. – Надання спеціальних освітніх послуг: логопедія, дефектологія, психологічна допомога. – Підготовка вчителів до роботи з дітьми з інвалідністю.
Програма «Незалежне життя» в Швеції	Мета: допомогти людям з інвалідністю жити самостійно. Заходи: – Надання особистих асистентів: допомога людям з інвалідністю у виконанні повсякденних завдань. – Адаптація житла: пандуси, поручні, спеціальне обладнання. Надання доступного транспорту: спеціальні автомобілі, служби перевезень.
Програма «Спорт для всіх» в Австралії:	Мета: зробити спорт доступним для людей з усіма типами інвалідності. Заходи: – Адаптація спортивних споруд: пандуси, ліфти, спеціальні тренажери. – Розробка спеціальних спортивних програм: паралімпійські види спорту, адаптовані види спорту. Підтримка спортивних команд для людей з інвалідністю.

* складено автором на основі [16]

Наведені приклади програм інклюзії з різних країн світу демонструють значний потенціал таких заходів для сприяння сталому розвитку та включають: економічний розвиток: залучення людей з інвалідністю до трудової діяльності сприяє загальному економічному зростанню; соціальна згуртованість: інклюзивне суспільство, де всі люди мають рівні права та можливості, є більш стійким та згуртованим; зменшення нерівності: програми інклюзії допомагають зменшити нерівність та дискримінацію людей з інвалідністю; підвищення якості життя: доступ до освіти, працевлаштування, соціальних послуг та інших ресурсів покращує добробут та якість життя людей з інвалідністю; зменшення витрат:

ефективні програми інклюзії можуть призвести до зменшення витрат на соціальну допомогу та інші послуги [16].

У світі існує багато різних успішних інклюзивних підприємств. Зокрема, переглянувши сайт The Valuable 500 можна побачити список 500 найбільших світових компаній, які зобов'язалися зробити свої продукти та послуги доступними для людей з інвалідністю. До списку входять такі компанії, як Apple, Audi AG, EY, L'Oréal, Lenovo, Mastercard, Microsoft, General та інші [17]. Inclusive Employers – це мережа компаній, які працевлаштовують людей з різними особливостями [18]. The Disability: IN Top 100 Companies містить список 100 найкращих компаній для людей з інвалідністю [19].

Приклади компаній, які впроваджують інклюзивне інноваційне підприємництво та прагнуть зробити свої технології доступними для людей з усіма типами інвалідності наведені у Табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Аналіз світового досвіду розвитку інклюзивного інноваційного підприємництва

Microsoft	Компанія розробила широкий спектр інклюзивних функцій для своїх продуктів, таких як Windows, Office та Xbox. Microsoft також співпрацює з організаціями людей з інвалідністю, щоб розробити нові інклюзивні технології.
Unilever	Компанія створила інклюзивну дизайн-студію, де люди з різними особливостями можуть тестувати та оцінювати продукти. Unilever співпрацює з організаціями людей з інвалідністю, щоб отримати відгуки та рекомендації.
IKEA	Компанія розробила інклюзивний дизайн-центр, де люди з різними особливостями можуть тестувати та оцінювати продукти. IKEA також пропонує широкий спектр інклюзивних продуктів, таких як адаптивні меблі та посуд.
Starbucks	Компанія пропонує широкий спектр інклюзивних функцій, таких як меню в форматі Брайля та доступні туалети. Starbucks співпрацює з організаціями людей з інвалідністю, щоб розробити нові інклюзивні програми.

* складено автором на основі [20]

Наведені приклади світового досвіду інклюзивного інноваційного підприємництва, такі як Microsoft, Unilever, IKEA та Starbucks, свідчать про значний потенціал такого підходу для сприяння досягненню Цілей сталого розвитку ООН. Інклюзивне інноваційне підприємництво сприятиме досягненню багатьох Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР ООН), таких як: 1) подолання бідності та голоду: інклюзивні продукти та послуги допоможуть людям з

інвалідністю отримати доступ до економічних можливостей та покращити свій добробут; 2) забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю: інклюзивні технології та послуги охорони здоров'я можуть допомогти людям з інвалідністю жити більш здоровим та повноцінним життям; 3) якісна освіта: інклюзивні освітні програми та ресурси забезпечать людям з інвалідністю доступ до освіти та допоможуть в реалізації свого потенціалу; 4) гендерна рівність: інклюзивне інноваційне підприємництво сприятиме подоланню гендерної нерівності та розширенню можливостей для жінок та дівчат з інвалідністю; 5) гідна робота та економічне зростання: інклюзивні робочі місця та можливості для навчання допомагатимуть людям з інвалідністю брати участь у трудовій діяльності та сприяти економічному зростанню; 6) справедливість і мирні інституції: інклюзивне інноваційне підприємництво підтримуватиме створення більш справедливого та мирного суспільства, де всі люди мають рівні можливості; 7) зменшення нерівності: інклюзивні продукти та послуги допоможуть зменшити нерівність та зробити суспільство більш справедливим; 8) стійкі міста та громади: інклюзивне міське планування та дизайн допоможуть зробити міста більш доступними та комфортними для людей з інвалідністю; 9) відповідальне споживання та виробництво: інклюзивний дизайн сприятиме розробці більш екологічних продуктів та послуг, які доступні для людей з інвалідністю; 10) заходи щодо боротьби зі зміною клімату: інклюзивні технології та рішення можуть допомогти зменшити вплив зміни клімату та зробити суспільство більш стійким; 11) мирні та інклюзивні суспільства: інклюзивне інноваційне підприємництво допоможе створити більш мирні та інклюзивні суспільства, де всі люди поважаються та цінуються; 12) партнерство заради ЦСР: інклюзивне інноваційне підприємництво може сприяти співпраці та партнерству між різними секторами суспільства для досягнення ЦСР ООН.

Аналіз досвіду інших країн показує, що ключовими факторами успішної соціальної адаптації осіб з інвалідністю є: законодавче забезпечення: наявність законів, які гарантують рівні права та можливості для людей з інвалідністю, а також жорсткий контроль за їх дотриманням; доступність: адаптація

інфраструктури, транспорту, інформації та інших сфер життя для людей з різними типами інвалідності; підтримка з боку держави: надання фінансової підтримки, програм реабілітації, освітніх та трудових можливостей; зміна ставлення суспільства: боротьба з дискримінацією та стигматизацією людей з інвалідністю, формування інклюзивного світогляду; активна участь самих людей з інвалідністю: їхня самоорганізація, самоадвокація, участь у прийнятті рішень, що стосуються їхнього життя.

Щодо негативних сторін, то ми виділили наступні аспекти: висока вартість: соціальна адаптація може бути дорогою, адже вона потребує додаткових ресурсів, таких як спеціальне обладнання, програмне забезпечення, персонал та доступність; нестача підготовки: не всі фахівці, які працюють з людьми з інвалідністю, мають необхідну підготовку; ізоляція: у деяких випадках соціальна адаптація може призвести до ізоляції людей з інвалідністю від інших людей; нерівність: не всі люди з інвалідністю мають однакові можливості для соціальної адаптації.

Проте існують шляхи вирішення проблем. До них ми віднесли: підвищення фінансування: уряди та інші організації повинні виділяти більше коштів на соціальну адаптацію; підготовка кадрів: необхідно забезпечити підготовку фахівців, які працюють з людьми з інвалідністю; розробка інклюзивних програм: програми повинні бути розроблені таким чином, щоб відповідати потребам людей з інвалідністю; створення інклюзивного середовища: суспільство повинне створити інклюзивне середовище, де всі люди почуваються прийнятими та цінними; підвищення обізнаності: необхідно продовжувати підвищувати обізнаність про проблеми людей з інвалідністю та важливість соціальної адаптації [21].

Отже, можна підсумувати, що соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це складний процес, який потребує системного підходу та спільних зусиль з боку держави, суспільства та самих людей з інвалідністю. Аналіз досвіду зарубіжних країн свідчить про те, що успішна соціальна адаптація можлива завдяки

комплексному впровадженню законодавчих, практичних та інноваційних заходів, спрямованих на створення інклюзивного середовища.

Підводячи підсумок до розділу 1, можна зробити висновки, що соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це динамічний процес інтеграції людей з обмеженими можливостями в повноцінне життя суспільства, що базується на принципах рівності та доступності. Вона має на меті відновлення та розвиток соціальних зв'язків, освоєння нових соціальних ролей, набуття необхідних навичок та знань, досягнення економічної самостійності та активну участь у житті суспільства. Фактори, які впливають на успішність соціальної адаптації: рівень економічного розвитку країни, політична воля та наявність відповідних законів, соціальна культура та ставлення до людей з інвалідністю, доступність та якість соціальних послуг, активність самих людей з інвалідністю та їх самоорганізація. Зарубіжний досвід свідчить про те, що успішна соціальна адаптація можлива завдяки комплексному впровадженню законодавчих, практичних та інноваційних заходів, спрямованих на створення інклюзивного середовища. Для успішної соціальної адаптації в Україні необхідно: вдосконалення законодавства, забезпечення доступності, підтримка з боку держави, зміна ставлення суспільства, активна участь самих людей з інвалідністю та участь у прийнятті рішень, що стосуються їхнього життя. Важливо пам'ятати, що соціальна адаптація – це не лише право, але й обов'язок суспільства, адже вона сприяє покращенню життя людей з інвалідністю, робить суспільство більш стійким та згуртованим, а також веде до досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1. Сучасний стан та проблеми соціальної адаптації осіб з інвалідністю

За даними Міністерства соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я та Пенсійного фонду України, на початок 2023 року загальна кількість осіб з інвалідністю складає 2 721,7 млн. осіб [22].

На початок 2022 року в Україні нараховувалося 2,7258 млн. осіб з інвалідністю, що на 0,06 % більше, ніж у 2021 році. У 2021 році налічувалося 2,7241 млн. інвалідів, що на 0,78 % більше, ніж у 2020 році. У 2020 році кількість осіб з інвалідністю становила 2,7034 млн. осіб, що на 1,63 % більше, ніж у 2019 році [23]. Детальна інформація наведена у Табл 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз чисельності осіб з інвалідністю в Україні за період 2020-2024 рр.

Рік	Кількість млн.осіб
2020	2,7034
2021	2,7241
2022	2,7258
2023	2,7217
2024	3,2872

* складено автором на основі [22], [23]

В Україні станом на 1 квітня 2024 року налічується понад 3 мільйони людей з інвалідністю [24]. З них: 222,3 тисячі мають першу групу інвалідності; 900,8 тисячі мають другу групу інвалідності; 1 мільйон 416 тисяч мають третю групу інвалідності; 163,9 тисячі – це діти з інвалідністю [25]. Відсотковий аналіз зображений на Рис. 2.1.

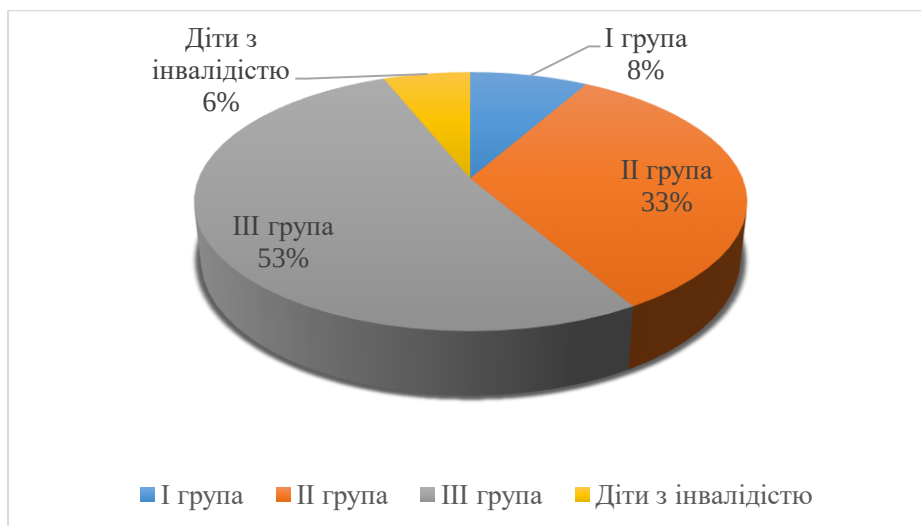

Рис. 2.1. Відсотковий аналіз чисельності осіб з інвалідністю в Україні станом на 2024 р.

(складено автором на основі [25])

Важливо зазначити, що кількість людей з інвалідністю в Україні зросла за останні два роки. Це пов'язано з повномасштабною війною, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. За два роки війни кількість людей з інвалідністю в Україні зросла на 300 тисяч осіб [24].

Збільшення кількості людей з інвалідністю є серйозною проблемою, яка потребує комплексного вирішення. Держава та суспільство мають вжити заходів для забезпечення людей з інвалідністю необхідною допомогою та підтримкою. Допомогти людям з інвалідністю можуть також громадські організації, волонтери та небайдужі люди.

Мінімальний розмір виплати особам з інвалідністю станом на квітень 2024 року в Україні залежить від групи інвалідності: для осіб з інвалідністю I групи – 2 760 грн; для непрацюючих осіб з інвалідністю II і III груп – 2 520 грн; для працюючих осіб з інвалідністю II і III груп – 2 093 грн.. Діти з інвалідністю: до 6 років: 3 331,9 грн.; з 6 до 18 років: 4 154,8 грн. Діти з інвалідністю з дитинства: I група: 2 361 грн. + надбавка на догляд (до 8 044,7 грн.); II група: 2 361 грн. + надбавка на догляд (до 3 659,55 грн.); III група: 2 361 грн. Важливо зазначити, що це лише мінімальні розміри виплат. До них можуть додаватися інші доплати та надбавки, залежно від віку, інвалідності, причин інвалідності, а також наявності членів сім'ї, які потребують догляду [26].

В Україні діють програми, які спрямовані на соціальну адаптацію осіб з інвалідністю:

1. Національна програма «Інклюзивна освіта на 2021-2027 роки».

Мета: забезпечити доступність та якість освіти для всіх дітей, незалежно від їхніх потреб, у тому числі дітей з інвалідністю.

Основні завдання: створення інклюзивного середовища в закладах освіти; підготовка педагогічних кадрів до роботи з дітьми з інвалідністю; забезпечення доступності освітніх програм та ресурсів; надання психолого-педагогічної підтримки дітям з інвалідністю та їхнім сім'ям.

Очікувані результати: збільшення кількості дітей з інвалідністю, які навчаються в інклюзивних закладах освіти; підвищення якості освіти для дітей з інвалідністю; зменшення дискримінації та стигматизації дітей з інвалідністю [27].

1. Результати діяльності Національної програми. З моменту запуску програми у 2021 році було досягнуто значного прогресу у впровадженні інклюзивної освіти в Україні: підвищення кваліфікації педагогічних працівників: проведено навчання понад 100 тисяч педагогічних працівників з питань інклюзивної освіти; забезпечення спеціальними навчально-дидактичними матеріалами: закуплено та розповсюджено понад 100 тисяч комплектів спеціальних навчально-дидактичних матеріалів для дітей з інвалідністю; створення доступного середовища: здійснено ремонт та адаптацію приміщень 10 тисяч закладів освіти для потреб дітей з інвалідністю; розширення мережі інклюзивно-ресурсних центрів: створено 690 інклюзивно-ресурсних центрів, які надають послуги з проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку, корекційно-розвиткові послуги та здійснюють психолого-педагогічний супровід під час навчання дітей з ООП, в тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб; підвищилась обізнаність про проблеми інклюзивної освіти.

За оперативними статистичними даними станом на 01.12.2023: кількість інклюзивних груп закладів дошкільної освіти – 6158, в них вихованців з

особливими освітніми потребами – 11285; кількість інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти – 29321, в них учнів з особливими освітніми потребами – 40354; кількість спеціальних класів ЗЗСО – 807, в них учнів з особливими освітніми потребами – 7044 [28].

Таблиця 2.2

Аналіз кількості учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах ЗЗСО за 2019-2024 н. р.

Навчальний рік	Кількість учнів з ООП	Кількість інклюзивних класів
2019/2020	18 643	13 497
2020/2021	25 078	18 681
2021/2022	32 686	23 216
2022/2023	33 861	24 995
2023/2024 (оперативна інформація)	40 354	29 321

* складено автором на основі [28]

За останні п’ять років кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти збільшилась більш ніж удвічі. 2019-2020 начального року налічувалось 18 643 учнів з особливими освітніми потребами та 13 497 інклюзивних класів. У 2023-2024 навчальному році кількість учнів збільшилась до 40 354 осіб та налічується 29 321 інклюзивних класів [28]. З більш детальним аналізом кількості учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах ЗЗСО за 2019-2024 навчальні роки можна ознайомитись у Табл. 2.2.

2. Державна цільова програма «Національний план дій з реалізації Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю на 2021-2025 роки».

Мета: реалізація положень Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю в Україні.

Основні завдання: забезпечення доступності для людей з інвалідністю всіх сфер життя: освіта, працевлаштування, транспорт, медичне обслуговування, культура; підвищення обізнаності суспільства про права людей з інвалідністю; зміцнення потенціалу громадських організацій людей з інвалідністю.

Очікувані результати: поліпшення життя людей з інвалідністю в Україні; зменшення дискримінації та стигматизації людей з інвалідністю; виконання Україною своїх зобов'язань за Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю [29].

З моменту ухвалення програми було досягнуто значного прогресу у реалізації прав осіб з інвалідністю в Україні. Ось деякі з основних результатів:

1. Законодавче забезпечення: ухвалено низку законів та підзаконних актів, спрямованих на захист прав осіб з інвалідністю, зокрема, Україна ухвалила новий Закон «Про соціальні послуги», який ґрунтується на принципах та підходах, прийнятих в ЄС. Законом визначено основні поняття, види та форми соціальних послуг, принципи їх надання, права та обов'язки отримувачів та надавачів соціальних послуг. Законом також визначено повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері соціальних послуг [30]. Також внесено зміни до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [6].

2. Доступність: здійснено комплекс заходів щодо забезпечення доступності для осіб з інвалідністю будівель, транспорту, інформаційно-комунікаційних технологій та інших сфер життєдіяльності. Зокрема, адаптовано понад 10 000 об'єктів соціальної інфраструктури, а також закуплено понад 1 000 транспортних засобів, обладнаних для перевезення осіб з інвалідністю.

3. Соціальний захист: збільшено розміри державної соціальної допомоги особам з інвалідністю; запроваджено нові види соціальних послуг, такі як асистент особи з інвалідністю та раннє втручання; розширено мережу реабілітаційних центрів.

4. Освіта: зростає кількість дітей з інвалідністю, які навчаються в інклюзивних класах; забезпечено підготовку та перепідготовку педагогічних працівників з питань інклюзивної освіти; створено спеціальні навчально-дидактичні матеріали для дітей з інвалідністю.

5. Працевлаштування: збільшено квоту робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю; запроваджено програми професійної

підготовки та перепідготовки осіб з інвалідністю; надається фінансова підтримка роботодавцям, які працевлаштовують осіб з інвалідністю.

6. Охорона здоров'я: зростає доступність медичних послуг для осіб з інвалідністю; запроваджено нові методи лікування та реабілітації; надається психологічна підтримка особам з інвалідністю та їхнім сім'ям.

7. Оздоровлення: збільшено кількість санаторно-курортних закладів, які доступні для людей з інвалідністю; розроблено та впроваджено програми з оздоровлення та реабілітації людей з інвалідністю.

8. Інформування та просвіта: проведено інформаційні кампанії з підвищення обізнаності про права людей з інвалідністю; розроблено та поширено навчальні матеріали про права людей з інвалідністю.

9. Громадянська участь: зростає активність громадських організацій осіб з інвалідністю; проводяться заходи з підвищення обізнаності суспільства про проблеми осіб з інвалідністю; забезпечено доступність публічної інформації для осіб з інвалідністю [31].

3. Програма «Доступне середовище».

Мета: зробити об'єкти соціальної сфери, інфраструктуру та транспорт доступними для людей з інвалідністю.

Основні завдання: встановлення пандусів, підйомників та інших допоміжних засобів; адаптація громадського транспорту (звукові та візуальні сигнали, спеціальні місця); інформаційне забезпечення (шрифт Брайля, звукові сигнали).

Очікувані результати: збільшення доступності для людей з інвалідністю об'єктів соціальної сфери, інфраструктури та транспорту; поліпшення якості життя людей з інвалідністю; зменшення дискримінації та стигматизації людей з інвалідністю [32, с. 105-146].

Результати програми «Доступне середовище» на сьогодні. Програма «Доступне середовище», яка була започаткована у 2017 році, має на меті зробити Україну доступною для людей з інвалідністю. Програма охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на:

– Забезпечення доступності будівель та громадських просторів: було адаптовано понад 10 000 об'єктів соціальної інфраструктури, таких як школи, лікарні, театри, музеї, бібліотеки, торгові центри та інші; збудовано понад 1 000 пандусів, підйомників та інших пристосувань для людей з інвалідністю; запроваджено систему тактильної та контрастної розмітки для людей з порушеннями зору.

– Забезпечення доступності транспорту: закуплено понад 1 000 транспортних засобів, обладнаних для перевезення людей з інвалідністю; адаптовано понад 1000 зупинок громадського транспорту; розроблено та впроваджено систему електронного квитка, яка доступна для людей з інвалідністю.

– Забезпечення доступності інформації та комунікацій: створено веб-сайти та мобільні додатки, які доступні для людей з інвалідністю; перекладено інформацію на мову жестів та забезпечено доступність субтитрів; запроваджено систему тифлокоментування для людей з порушеннями зору.

– Підвищення обізнаності суспільства: проведено інформаційно-просвітницькі кампанії з питань прав та потреб людей з інвалідністю; запроваджено курси з інклюзивної освіти для педагогічних працівників; зростає активність громадських організацій людей з інвалідністю.

Ці програми перебувають наразі на стадії реалізації, існують проблеми з фінансуванням та охопленням. Однак, успішний досвід інших країн показує, що соціальна адаптація осіб з інвалідністю є можливим завданням.

Якщо говорити про працевлаштування осіб з інвалідністю, то у 2023 році на 72 380 підприємствах, що використовують найману працю від 8 і більше осіб, працювали 403 453 особи з інвалідністю. Кількість працюючих осіб з інвалідністю збільшилася на 0,1% (297 осіб) порівняно з минулим роком за аналогічний період, незважаючи на зменшення кількості облікованих підприємств. Про це повідомляють у парламентському Комітеті з питань соціальної політики та захисту ветеранів України [33].

Незважаючи на значні зусилля, спрямовані на покращення життя людей з інвалідністю, в Україні все ще залишається багато проблем з їх соціальною адаптацією.

До основних проблем належать: дискримінація: особи з інвалідністю часто стикаються з дискримінацією в різних сферах життя, таких як освіта, працевлаштування, охорона здоров'я та транспорт; недоступність: багато будівель, громадських місць та послуг в Україні не є доступними для людей з інвалідністю; нестача соціальної підтримки: багато осіб з інвалідністю не мають доступу до необхідної їм соціальної підтримки, такої як реабілітаційні послуги, допомога з догляду та особисті асистенти; нестача фінансування: брак державного фінансування інклюзивних програм обмежує доступність ресурсів та послуг для дітей з особливими освітніми потребами; нестача кадрів: існує гостра потреба у вчителів, які мають знання та навички для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; низький рівень обізнаності: багато людей в Україні не знають про те, які права та можливості мають люди з інвалідністю; стереотипи та упередження: у суспільстві все ще існують стереотипи та упередження щодо людей з інвалідністю, які ускладнюють їх соціальну адаптацію.

Однак, за останні роки в Україні було досягнуто значного прогресу у сфері соціальної адаптації осіб з інвалідністю. Незважаючи на значний прогрес, ще багато роботи потрібно зробити для того, щоб забезпечити повну та рівноправну участь осіб з інвалідністю в житті українського суспільства.

Отже, можна зробити висновок, що соціальна адаптація осіб з інвалідністю в Україні залишається актуальним та складним завданням, яке потребує комплексного вирішення. З одного боку, за останні роки в цій сфері було досягнуто значного прогресу: ухвалено ряд законів та державних програм, спрямованих на захист прав людей з інвалідністю, покращення їх соціального захисту, доступності та інклюзивної освіти; збільшується кількість людей з інвалідністю, які працевлаштовуються та ведуть активне життя. З іншого боку, все ще існує багато проблем, які ускладнюють соціальну адаптацію осіб з

інвалідністю. До них належать: дискримінація, нестача доступності, нестача соціальної підтримки, фінансування, кадрів, а також низький рівень обізнаності та стереотипи в суспільстві. Для успішного вирішення цих проблем необхідні спільні зусилля держави, суспільства та самих людей з інвалідністю. Важливо продовжувати впроваджувати інклюзивні політики та практики, забезпечувати доступність середовища, надавати необхідну соціальну підтримку та фінансування, а також підвищувати обізнаність та боротися з дискримінацією та стереотипами. Спільними зусиллями ми зможемо створити інклюзивне суспільство, в якому всі люди, незалежно від їхніх фізичних чи ментальних особливостей, мають рівні можливості та можуть жити щасливим та повноцінним життям.

2.2. Соціальна робота з людьми з інвалідністю: новітні підходи та стратегії

В останні роки у сфері соціальної роботи з особами з інвалідністю з'явилися нові підходи, які ґрунтуються на принципах інклюзії, емоційності та персоналізації: 1) індивідуальний підхід: важливо враховувати унікальні потреби, обставини та цілі кожної людини з інвалідністю; 2) центрованість на людині: особа з інвалідністю має бути в центрі процесу надання соціальних послуг; 3) системний підхід: важливо враховувати вплив соціальних, економічних та політичних факторів на життя людей з інвалідністю. 4) заснований на доказах підхід: соціальні працівники використовують найкращі доступні дані та докази при плануванні та наданні соціальних послуг, що може включати дослідження, оцінки та кращі практики; 5) культурно-компетентний підхід: важливо поважати культурні особливості людей з інвалідністю; 6) етичний підхід: соціальні працівники дотримуються етичних принципів соціальної роботи. Це включає конфіденційність, неупередженість та професійну відповідальність [34].

Окрім цих підходів, соціальні працівники використовують різні стратегії, такі як: 1) надання інформації та консультацій: соціальні працівники надають людям з інвалідністю інформацію про їхні права, доступні послуги та ресурси. Вони також надають консультації з питань, пов'язаних з інвалідністю; 2) адвокація та захист прав: соціальні працівники виступають за права людей з інвалідністю та допомагають їм захищати свої інтереси. Це може включати роботу з урядами, організаціями та іншими фахівцями; 3) підтримка та консультивання: соціальні працівники надають емоційну та практичну підтримку людям з інвалідністю та їхнім сім'ям. Вони також можуть надавати консультивання з питань, пов'язаних з інвалідністю та її впливом на життя людини; 4) сприяння доступу до послуг та ресурсів: соціальні працівники допомагають людям з інвалідністю отримати доступ до послуг та ресурсів, які їм потрібні, наприклад, до медичної допомоги, освіти, транспорту або житла. 5) залучення громад: соціальні працівники працюють з громадами, щоб підвищити їхню обізнаність щодо інвалідності та сприяти створенню більш інклюзивного середовища.

Соціальна робота з людьми з інвалідністю – це складна та багатогранна сфера, яка постійно розвивається. Соціальні працівники повинні мати: глибокі знання про інвалідність, інклюзивність та кращі практики роботи з людьми з інвалідністю; навички налагодження стосунків та вміння працювати з людьми з різними потребами та обставинами; здатність до співпереживання та емпатії; вміння працювати в команді з іншими фахівцями; знання про доступні ресурси та послуги для людей з інвалідністю; прагнення до постійного самовдосконалення та вивчення нових методів роботи. Соціальні працівники, які володіють цими якостями, можуть зробити значний внесок у життя людей з інвалідністю та допомогти їм жити щасливим та повноцінним життям.

Рекомендації щодо покращення соціальної роботи з особами з інвалідністю: 1) підвищення кваліфікації соціальних працівників, 2) збільшення фінансування соціальної роботи з особами з інвалідністю, 3) покращення доступності соціальних послуг для осіб з інвалідністю, 4) підвищення

обізнаності суспільства про інвалідність, 5) залучення осіб з інвалідністю до ухвалення рішень [35, с. 6-11].

Зазначені ініціативи успішно реалізуються в Україні, однак ще є над чим працювати, адже залишається багато проблем, які потребують вирішення. Важливо продовжувати роботу над покращенням соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Україні. Це потребує спільних зусиль з боку держави, громадянського суспільства та самих людей з інвалідністю.

Далі наведено ідеї щодо змін на законодавчому та практичному рівнях, що допоможуть покращити соціальну адаптацію осіб з інвалідністю:

На законодавчому рівні необхідно: 1. Забезпечити доступність: зобов'язати власників будівель та громадських просторів зробити їх доступними для людей з інвалідністю, ввести жорсткіший контроль за дотриманням цих норм, виділити кошти на адаптацію вже існуючих будівель та громадських просторів. 2. Підвищити рівень життя: збільшити розмір соціальних виплат для людей з інвалідністю, забезпечити доступність житла для людей з інвалідністю, створити більше робочих місць для людей з інвалідністю. 3. Змінити ставлення суспільства: проводити інформаційні кампанії з метою підвищення обізнаності про проблеми людей з інвалідністю, боротися з дискримінацією та стигматизацією людей з інвалідністю, включити тему інвалідності до шкільної програми. 4. Удосконалити систему реабілітації: зробити систему реабілітації більш доступною та якісною, забезпечити людей з інвалідністю необхідними технічними засобами реабілітації, створити систему раннього втручання для дітей з інвалідністю.

На практичному рівні варто покращити: 1. Доступність: встановити пандуси, підйомники та інші допоміжні засоби в громадських місцях, адаптувати транспорт для людей з інвалідністю, зробити інформацію доступною для людей з вадами зору та слуху. 2. Зайнятість: створити більше робочих місць для людей з інвалідністю, надати людям з інвалідністю можливість пройти перепідготовку та підвищити кваліфікацію, стимулювати роботодавців до працевлаштування осіб з інвалідністю. 3. Освіта: зробити освіту доступною для всіх дітей,

незалежно від їхніх потреб, забезпечити інклюзивне навчання в школах, підготувати педагогічні кадри до роботи з дітьми з інвалідністю. 4. Здоров'я: забезпечити доступність медичних послуг для людей з інвалідністю, надати людям з інвалідністю необхідні медичні препарати та технічні засоби реабілітації, підвищити кваліфікацію медичних працівників з питань інвалідності. 5. Соціальний захист: збільшити розмір соціальних виплат для людей з інвалідністю, забезпечити доступність житла для людей з інвалідністю, надати їм необхідні соціальні послуги [36].

Важливо, щоб ці зміни були розроблені за участю самих людей з інвалідністю та їхніх представників. Тільки спільними зусиллями можна зробити Україну по-справжньому інклюзивним суспільством.

Отже, підсумовуючи вищезазначений матеріал можна зробити висновки, що соціальна адаптація людей з інвалідністю в Україні потребує комплексного вирішення з урахуванням нових підходів та стратегій, залучення самих людей з інвалідністю та спільних зусиль держави, громадянського суспільства та фахівців. Важливо впровадити законодавчі та практичні зміни, спрямовані на забезпечення доступності, покращення рівня життя, зміну ставлення суспільства, удосконалення системи реабілітації та надання якісних соціальних послуг.

2.3. Характеристика соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області

За даними Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України та Пенсійного фонду України станом на 1 січня 2023 року у Черкаській області зареєстровано 140,6 тис. осіб з інвалідністю, що на 47,8% більше порівняно з 1 січня 2013 року. Із загальної кількості осіб з інвалідністю 6,7% мають I групу інвалідності, 52,1% – II групу, 37,8% – III групу, 3,4% – діти до 18 років (Рис. 2.2).

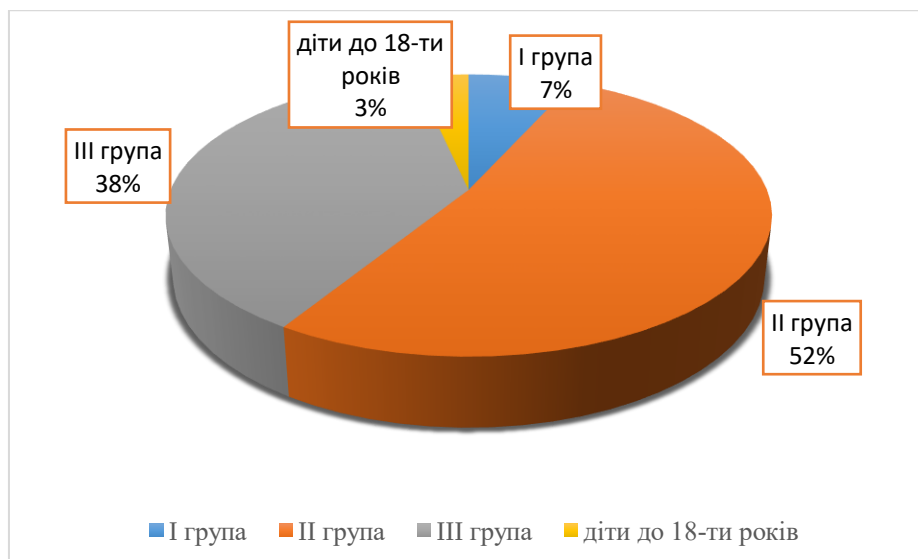

Рис. 2.2. Кількість осіб з інвалідністю у Черкаській області станом на 1 січня 2023 р.

(Складено автором на основі [37])

У 2022 році вперше встановлено інвалідність у 3650 осіб, з яких 34,2% – жінки у віці 18-54 роки, а 41,9% – проживають у сільській місцевості.

Найпоширенішими причинами інвалідності були хвороби системи кровообігу (23,8%), новоутворення (21,6%), хвороби кістково-м'язової системи і сполучної тканини (15,8%), травми та отруєння (8,4%), хвороби нервової системи (5,8%), хвороби ендокринної системи, розладу харчування, порушення обміну речовин (5,7%), розлади психіки та поведінки (5,5%).

Упродовж 2022 року пенсію з інвалідності отримували 95,6 тис. осіб (24,1% від загальної чисельності пенсіонерів), середній розмір якої становив 3868 грн на місяць. На початок 2023 року державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю отримали 7,2 тис. осіб (40,3% – жінки), місячний розмір якої в середньому становив 2119 гривень [37].

Установи в Черкаській області, які сприяють соціальній адаптації осіб з інвалідністю:

– Державні установи: Департамент соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації, Управління соціального захисту населення Черкаської районної державної адміністрації, Черкаський обласний центр навчальної реабілітації осіб з інвалідністю, Територіальний центр надання

соціальних послуг м. Черкаси, Черкаський обласний центр соціальних служб, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю.

– Громадські організації: Черкаська обласна організація Всеукраїнської організації осіб з інвалідністю Союз організацій осіб з інвалідністю України, Черкаська обласна організація осіб з інвалідністю Діти Чорнобиля.

– Інші установи: Черкаський державний технологічний університет, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти – мають Центри інклюзивної освіти.

Соціальна адаптація осіб з інвалідністю в Черкаському державному технологічному університеті (ЧДТУ): ЧДТУ активно працює над створенням інклюзивного середовища для студентів з інвалідністю. Університет пропонує широкий спектр послуг та програм, які допомагають студентам з інвалідністю успішно навчатися та інтегруватися в життя університету. Ось деякі з основних напрямків роботи ЧДТУ у цій сфері: 1. Доступність: Університет робить свої будівлі, аудиторії та інші приміщення доступними для студентів з інвалідністю. Це включає в себе встановлення пандусів, ліфтів, тактильних поверхонь та інших адаптивних пристроїв. 2. Навчально-методичне забезпечення: ЧДТУ використовує різні методи навчання та адаптивні технології, які допомагають студентам з інвалідністю успішно засвоювати матеріал. 3. Психолого-педагогічна підтримка: Університет надає студентам з інвалідністю психолого-педагогічну підтримку, яка допомагає їм адаптуватися до нового середовища та вирішувати особисті проблеми. 4. Соціальна адаптація: ЧДТУ організовує різні заходи та програми, які допомагають студентам з інвалідністю інтегруватися в життя університету та спілкуватися з іншими студентами [38].

Щодо забезпечення допоміжними засобами реабілітації осіб інвалідністю, учасників бойових дій та цивільних осіб, які постраждали внаслідок бойових дій та цивільних осіб, які постраждали внаслідок військової агресії, то у 2022 році 5112 осіб з інвалідністю області отримали 11813 виробів, зокрема: протезно-ортопедичні вироби – 942 особи (1862 вироби), ортопедичне взуття – 2024 особи

(4124 вироби), засоби для пересування (крісла колісні) – 568 осіб (621 виріб), засоби реабілітації – 357 осіб (714 виробів), ремонт допоміжних засобів реабілітації – 32 особи (32 вироби), спеціальні засоби для орієнтування та спілкування – 69 осіб (69 виробів), компенсаційні виплати за самостійно придбані допоміжні засоби реабілітації – 25 осіб (29 виробів), інші засоби (акумулятори, наконечники) – 6 осіб (6 виробів). Щодо навчання осіб з інвалідністю: у 2022 році 34 студенти з інвалідністю області навчались за рахунок коштів Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. Закінчили навчання у поточному році 11 осіб з інвалідністю.

Щодо працевлаштування осіб з інвалідністю та сприяння їх зайнятості: у 2022 році звіти про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю до відділення Фонду подали 3383 підприємства, в т.ч. 882 бюджетних установ і організацій, які використовують найману працю від 8 і більше осіб. Виконали норматив робочих місць по працевлаштуванню осіб з інвалідністю 2207 підприємств, в тому числі 486 бюджетні установи. На підприємствах області станом на 01.01.2023 року працювало 15745 осіб з інвалідністю. Після закінчення навчання у 2022 році працевлаштовані 2 особи з інвалідністю, які навчались за кошти Фонду.

Щодо реабілітації дітей з інвалідністю: у 2022 році 14 дітей з інвалідністю проходили реабілітацію у центрах реабілітації України.

Щодо інформування осіб з інвалідністю стосовно соціального захисту: інформування осіб з інвалідністю здійснювалось наживо, в т.ч. розміщено 24 публікації в засобах масової інформації, у тому числі публікації на веб-порталі Фонду та у соціальних мережах.

Щодо співпраці з громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю в області: у 2022 році відділенням Фонду здійснювалась співпраця з 9 громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю, які налічують 5128 членів громадських об'єднань, з яких 4927 – це особи з інвалідністю [39].

На Черкащині діють реабілітаційні установи, які працюють з особами з інвалідністю. Серед них: Центр комплексної професійної реабілітації для осіб з

інвалідністю «Барвінок», Центр соціальної реабілітації дітей з інвалідністю «Барвінок», Центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю «Пролісок», Звенигородський центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю Звенигородської міської ради. Загальна чисельність отримувачів, яким надано послуги з реабілітації за 2021-2023 рр. наведена у Табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз кількості осіб з інвалідністю, які отримували послуги з реабілітації в установах Черкащини впродовж 2021-2023 рр.

Назва установи	2021 р., осіб	2022 р., осіб	2023 р., осіб
Центр комплексної професійної реабілітації для осіб з інвалідністю «Барвінок»	45	44	36
Центр соціальної реабілітації дітей з інвалідністю «Барвінок»	184	162	186
Центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю «Пролісок»,	119	119	118
Звенигородський центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю	96	74	100

У центрі комплексної професійної реабілітації для осіб з інвалідністю «Барвінок» здійснюється професійна реабілітація за наступними професіями: оператор комп'ютерної верстки, секретар-друкарка, майстер з ремонту взуття, флорист, перукар. Зазначена інформація отримана у Департаменті соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації.

У Медведівській ТГ (територіальні громаді) кількість дорослих осіб з інвалідністю в громаді становить 47 осіб. Серед них: з ураженнями органів зору – 11 осіб; з ураженнями органів слуху – 8; із психічними порушеннями – 4; з розумовою відсталістю – 3; з ураженням опорно-рухового апарату – 18. І-шу групу інвалідності мають 9 осіб, підгрупу А – 6 людей; II-гу групу інвалідності – 15; III-тю групу – 23 особи. Від 18 до 60 років інвалідність мають 22 особи; у віці

60 років і старше – 14; 80 років і старше – 11 людей. Кількість працюючих осіб з інвалідністю складає 23 особи.

Згідно з отриманою в ході дослідження статистичною інформацією в Медведівській ТГ проживає 12 дітей з інвалідністю. Серед них з ураженнями органів зору – 3 дитини; з ураженнями органів слуху – 2; з розумовою відсталістю – 2; з ураженням опорно-рухового апарату – 3; з вродженими вадами розвитку, деформації та хромосомної аномалії – 1 дитина. З I групою інвалідності – 3 дитини; з II групою інвалідності – 4; з III групою інвалідності – 5; підгрупу А має 1 дитина. 1 дитина з інвалідністю дошкільного віку відвідує дошкільний заклад. 5 дітей з інвалідністю шкільного віку відвідують загальноосвітній заклад. Кількість дітей з особливими освітніми потребами становить 12 осіб. 1 дитина потребує супроводу під час інклюзивного навчання.

Кількість молодих людей з інвалідністю (18 – 35 років) становить 11 осіб. Серед них: з ураженнями органів зору – 3; з ураженнями органів слуху – 1; з розумовою відсталістю – 2; з ураженням опорно-рухового апарату – 3. I-шу групу інвалідності має 1 особа; II-гу – 4; III-тю – 5. У Медведівській ТГ проживає 803 особи похилого віку. Серед них: I-шу групу інвалідності має 4 особи, II-гу – 6 людей. Загалом в громаді проживає 59 осіб з інвалідністю.

Описана інформація щодо населення з числа осіб з інвалідністю була отримана у Відділі соціального захисту населення; Медведівському ФАПі; Службі у справах дітей; КЗ «Центр надання соціальних послуг Медведівської сільської ради». Детальніший опис зазначених статистичних даних знаходиться у Додатку Б.

Процес соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області має свої особливості та складнощі. З одного боку, за останні роки в цій сфері спостерігається значний прогрес: було ухвалено ряд обласних програм, спрямованих на покращення життя людей з інвалідністю; створено ряд інституцій, які надають послуги людям з інвалідністю, таких як Черкаський обласний центр реабілітації інвалідів та Черкаський обласний центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів; зростає рівень обізнаності про проблеми людей з

інвалідністю в Черкаській області; все більше людей з інвалідністю мають можливість брати активну участь в житті Черкаської області.

З іншого боку, все ще багато проблем, які потребують вирішення: 1) нестача ресурсів: у Черкаській області не вистачає ресурсів для надання людям з інвалідністю необхідних їм послуг, таких як реабілітаційні послуги, допомога з догляду та особисті асистенти; 2) недоступність: багато будівель, громадських місць та послуг в Черкаській області не є доступними для людей з інвалідністю; 3) низький рівень обізнаності: чимало людей в Черкаській області не знають про те, які права та можливості мають люди з інвалідністю; 4) стереотипи та упередження: у суспільстві все ще існують стереотипи та упередження щодо людей з інвалідністю, які ускладнюють їх соціальну адаптацію.

Важливими етапами соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області є: реабілітація, освіта, працевлаштування, соціальна інтеграція. Всі ці етапи взаємопов'язані та важливі для успішної соціальної адаптації осіб з інвалідністю.

Отже, соціальна адаптація людей з інвалідністю в Черкащині потребує комплексних заходів з боку держави, громадськості та самих людей з інвалідністю. Важливо усунути проблеми нестачі ресурсів, недоступності, низької обізнаності та стереотипів, щоб створити умови для успішної реабілітації, освіти, працевлаштування та соціальної інтеграції.

Висновки до 2 розділу. Соціальна адаптація людей з інвалідністю в Україні залишається складним завданням, що потребує комплексного вирішення. Незважаючи на значний прогрес, все ще існує багато проблем, таких як дискримінація, нестача доступності та соціальної підтримки. Для успішного вирішення цих проблем необхідні спільні зусилля держави, суспільства та самих людей з інвалідністю. Важливо продовжувати впроваджувати інклюзивні політики та практики, а також підвищувати обізнаність та боротися з дискримінацією.

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНИЙ ПРОЄКТ «INCLUSIO»

3.1. Цифровізація, як засіб підвищення ефективності соціальної адаптації осіб з інвалідністю

У сучасному світі, де технології розвиваються швидкими темпами, все більше уваги приділяється їх використанню для покращення життя людей. Це особливо актуально для осіб з інвалідністю, які стикаються з численними бар'єрами у доступі до соціальних послуг. Як наслідок, це призводить до того, що вони не можуть повноцінно брати участь у житті суспільства та реалізовувати свій потенціал. Модернізація соціальних послуг за допомогою цифрових рішень допоможе подолати ці бар'єри та забезпечити рівний доступ до послуг для всіх людей. Цифрові технології мають великий потенціал для покращення життя людей з інвалідністю. Вони можуть зробити соціальні послуги більш доступними, зручними та ефективними.

Особи з інвалідністю часто стикаються з низкою проблем, коли намагаються отримати доступ до соціальних послуг. Ці проблеми включають: фізичні бар'єри, інформаційні бар'єри, комунікаційні бар'єри, програмні бар'єри.

Цифрові технології можуть допомогти подолати ці бар'єри та зробити соціальні послуги більш доступними та інклюзивними для людей з інвалідністю. Далі розглянуто приклади того, як це можна зробити: вебсайти та онлайн-послуги: створення вебсайтів з доступним дизайном, текстом, що читається за допомогою скріншотів, перекладами жестовою мовою та матеріалами шрифтом Брайля дозволить зробити інформацію про послуги доступною для ширшого кола людей; мобільні додатки: розробка мобільних додатків, які надають інформацію про послуги, дозволяють записуватися на прийом, отримувати сповіщення та спілкуватися з персоналом, може зробити їх більш зручними та доступними для людей з інвалідністю; штучний інтелект: штучний інтелект може використовуватися для створення віртуальних помічників, які можуть

надавати інформацію, відповідати на запитання та допомагати людям з інвалідністю орієнтуватися в системах соціальних послуг; соціальні мережі: використання соціальних мереж допоможе людям з інвалідністю спілкуватися з іншими людьми, отримувати підтримку та дізнаватися про послуги, які їм доступні.

Впровадження цифрових рішень має багато переваг для людей з інвалідністю: підвищення доступності: цифрові технології допоможуть зробити соціальні послуги більш доступними для ширшого кола людей, включаючи людей з обмеженою мобільністю, сенсорними порушеннями та іншими інвалідностями; покращення ефективності: цифрові технології сприятимуть у автоматизації багатьох завдань, пов'язаних з наданням соціальних послуг, що може звільнити час персоналу для більш прямого спілкування з клієнтами; підвищення якості: цифрові технології можуть використовуватися для створення більш персоналізованих та ефективних програм та послуг, які відповідають індивідуальним потребам людей з інвалідністю.

Цифрова трансформація соціальної сфери в Україні набирає обертів, відкриваючи нові можливості для людей з інвалідністю. Уряд вживає заходів щодо покращення доступності та якості соціальних послуг за допомогою цифрових технологій.

Ключові напрямки цифрової трансформації соціальної сфери:

– Впровадження єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС): ця система має на меті об'єднати дані про одержувачів соціальних послуг та автоматизувати багато процесів, пов'язаних з наданням допомоги. Це має зробити процес більш прозорим, ефективним та зручним для користувачів.

– Розвиток електронних послуг: зараз в Україні доступні онлайн-послуги з оформлення пільг, субсидій, соціальних виплат тощо. Уряд планує розширити перелік таких послуг, щоб зробити їх більш доступними для людей з інвалідністю.

– Забезпечення доступності вебсайтів та онлайн-послуг: усі вебсайти та онлайн-послуги державних органів та установ мають бути доступними для

людей з інвалідністю. Це означає, що вони повинні відповідати стандартам WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) [40, с. 178-191].

Важливо зазначити, що цифрові технології не зможуть замінити собою людську взаємодію. Соціальні працівники та інші фахівці з соціальної сфери й надалі відіграватимуть важливу роль у наданні підтримки та допомоги людям з інвалідністю.

Далі виокремлено ресурси, де особи з інвалідністю можуть отримати цифрові соціальні послуги в Україні: 1. Електронний кабінет особи з інвалідністю: цей онлайн-сервіс дозволяє людям з інвалідністю: подавати заяви на отримання допомоги та пільг, відстежувати статус своїх заяв, отримувати електронні виписки про доходи, управляти своїми персональними даними [41]. 2. Портал «Дія»: на цьому порталі люди з інвалідністю можуть: отримати електронні документи (паспорт, посвідчення водія тощо), сплатити штрафи, зареєструватися на прийом до лікаря, отримати інші державні послуги [42]. 3. Єдина інформаційна система соціальної сфери (ЄІССС). 4. Онлайн-консультації: багато соціальних служб та некомерційних організацій пропонують онлайн-консультації для людей з інвалідністю. Ці консультації можуть надавати підтримку з питань працевлаштування, освіти, житла та інших аспектів життя. 5. Дистанційне навчання: деякі навчальні заклади пропонують дистанційні курси та програми для людей з інвалідністю, що може бути чудовою можливістю отримати освіту або нові навички, не виходячи з дому. 6. Додатки для смартфонів: існує багато мобільних додатків, які можуть бути корисними для людей з інвалідністю. Ці додатки можуть пропонувати такі функції, як переклад жестової мови, розпізнавання тексту та мови, навігація тощо. 7. Вебсайти та онлайн-ресурси: наразі є багато вебсайтів та онлайн-ресурсів, які надають інформацію та підтримку людям з інвалідністю, що можуть бути корисними для пошуку інформації про послуги, права та можливості [40, с. 178-191].

Це лише деякі з багатьох цифрових соціальних послуг, які доступні для людей з інвалідністю в Україні. Нові послуги та ресурси постійно розробляються, тому важливо бути в курсі останніх новин.

В Черкаській області вживаються заходи для покращення доступу людей з інвалідністю до цифрових послуг. Ось деякі з ключових напрямків роботи:

1. Створення доступних вебсайтів та онлайн-послуг: багато державних органів та установ Черкащини вже мають вебсайти з доступним дизайном, текстом, що читається за допомогою скріншотів, перекладами жестовою мовою та матеріалами шрифтом Брайля. Наприклад, вебсайт Черкаської обласної державної адміністрації має розділ «Доступність», де можна знайти інформацію про те, як користуватися сайтом людям з інвалідністю. Також впроваджується практика створення вебсайтів з урахуванням принципів інклюзивного дизайну [43].

2. Розвиток мобільних додатків: розроблено мобільні додатки, які надають інформацію про соціальні послуги, дозволяють записуватися на прийом, отримувати сповіщення та спілкуватися з персоналом. Наприклад, послуга «єМалятко» у додатку «Дія» дозволяє батькам дітей з інвалідністю отримувати державні послуги онлайн. Також працюють мобільні додатки, які розроблені недержавними організаціями та громадськими об'єднаннями для підтримки людей з інвалідністю [44].

3. Використання телемедицини: телемедицина використовується в деяких медичних закладах Черкащини для надання медичних консультацій та інших послуг людям з інвалідністю дистанційно. Це може бути корисно для людей, які живуть у віддалених районах або мають обмежену мобільність. Наприклад, в Черкаській обласній лікарні використовується телемедицина для надання консультацій онкологами [7].

4. Застосування соціальних мереж: соціальні мережі використовуються для спілкування з людьми з інвалідністю, надання їм підтримки та інформації про доступні послуги. Наприклад, Черкаська обласна організація Українського товариства глухих має сторінку у Facebook, де публікується інформація про події, послуги та можливості для людей з вадами слуху [45].

5. Навчання та підтримка: проводяться навчання для персоналу державних органів та установ з питань доступності та інклюзивності. Також надається

підтримка людям з інвалідністю у використанні цифрових технологій. Наприклад, в Черкаській обласній бібліотеці для юнацтва імені В. Симоненка проводяться курси комп'ютерної грамотності для людей з інвалідністю [46].

На Черкащині цифрові соціальні послуги для людей з інвалідністю надаються на високому рівні. Ситуація постійно розвивається і з'являються нові можливості та ресурси.

Отже, можна зробити висновки, що модернізація соціальних послуг за допомогою цифрових рішень необхідна для кращої доступності, зручності та ефективності, що призведе до покращення життя людей з інвалідністю та зменшення дискримінації. Важливо враховувати етичні міркування, забезпечувати рівний доступ та захист даних, продовжувати дослідження та співпрацювати з усіма зацікавленими сторонами для створення інклюзивного суспільства.

3.2. Концепція проєкту «Inclusio»

Бізнес-план містить обґрунтування ефективності розробки онлайн-платформи «Inclusio» – надання послуг: електронна торгівля та маркетплейс, консультації та навчання, технологічні рішення для доступності, платформа для соціальної мережі й співпраці та інформування про можливості отримання соціального захисту.

В Україні проживає близько 3 мільйонів людей з інвалідністю. Це становить орієнтовно 6,5% населення. У зв'язку з військовою ситуацією в країні їх кількість постійно збільшується, тому важливо розробляти рішення, які допоможуть таким людям жити повноцінним життям.

Ми пропонуємо створити платформу «Inclusio», що може допомогти людям з інвалідністю в Україні: просувати власний бізнес, навчатися новим навичкам, знайти роботу, отримати доступ до інформації та ресурсів, спілкуватися з іншими людьми та брати участь у житті суспільства. Люди з особливими потребами часто мають унікальні таланти та навички, але мають

обмежений доступ до ринку праці та можливостей для розвитку бізнесу. Створення платформи, що спрямована на просування товарів та послуг, розроблених саме цією групою на сьогодні є дуже актуальним питанням, адже такий проєкт дозволить людям з обмеженими можливостями самореалізуватися, просувати свій товар й отримувати прибуток. Наразі немає аналогів нашої платформи, проте саме зараз дуже важливо розвивати інклюзивне суспільство.

Актуальність соціальної проблеми в проєкті «Inclusio» полягає в тому, що люди з обмеженими можливостями часто стикаються з перешкодами у доступі до технологій та інформації, що ускладнює їх повсякденне життя та обмежує можливості самореалізації та взаємодії з суспільством. Ось кілька аспектів, які роблять цю проблему актуальною:

1. Економічні обмеження: Багато інклюзивних технологій та послуг є дорогими, що ускладнює доступ людей з обмеженими можливостями до них, особливо тих, хто має низький рівень доходу.

2. Соціальна ізоляція: Брак доступу до технологій може призвести до відчуття соціальної ізоляції серед людей з обмеженими можливостями, оскільки вони можуть мати обмежений доступ до засобів спілкування та інформації.

3. Низька доступність інклюзивних технологій: Наразі існують обмежені можливості для людей з інвалідністю в використанні інклюзивних технологій, таких як спеціалізовані додатки або пристрої, які б допомагали їм у повсякденному житті та роботі.

4. Необхідність інклюзивної адаптації: Соціальна проблема полягає в необхідності створення та розробки інклюзивних технологій та інновацій, які б допомагали вирішувати конкретні проблеми та потреби людей з обмеженими можливостями [47, с. 1-8].

У цьому контексті проєкт «Inclusio» має великий потенціал для створення рішень, що зроблять технології доступними та корисними для людей з обмеженими можливостями, зменшуючи їх соціальну ізоляцію та полегшуючи їх повсякденне життя.

Мета проєкту «Inclusio»: створити платформу, яка забезпечує особам з інвалідністю доступ до ринку, де вони можуть представляти свої товари та послуги. Ми прагнемо підвищити їхню видимість, підтримати їхні підприємницькі зусилля та сприяти соціальній інтеграції через створення інклюзивного середовища.

Наше кредо звучить так: Світ без бар'єрів – це наше спільне майбутнє!

З логотипом проєкту можна ознайомитись на Рис. 3.1.

Рис. 3.1. Логотип проєкту «Inclusio»

Основні аспекти мети проєкту включають: *забезпечення доступу:* мета проєкту полягає у забезпеченні доступу людей з обмеженими можливостями до технологій та інформації, які вони можуть використовувати для покращення свого повсякденного життя та розвитку; *полегшення життя:* проєкт спрямований на розробку інклюзивних технологій, які допоможуть людям з обмеженими можливостями у вирішенні їхніх потреб, виконанні повсякденних завдань та забезпеченні більшої незалежності; *створення спільноти:* проєкт має на меті створення спільноти користувачів, яка б підтримувала та співпрацювала у розробці та вдосконаленні інклюзивних технологій, забезпечуючи взаємодію та обмін знаннями; *підвищення якості життя:* ціль проєкту полягає у полегшенні різних аспектів життя людей з обмеженими можливостями за допомогою інклюзивних технологій, що сприятиме їхньому саморозвитку, соціальній інтеграції та загальному благополуччю [48].

Отже, мета проекту «Inclusio» полягає у створенні і впровадженні технологій, які допоможуть зробити життя людей з обмеженими можливостями більш комфортним та доступним.

Створення платформи «Inclusio» для осіб з інвалідністю має значні соціальні та економічні цінності:

– *Інклюзивність*: Одна з ключових цінностей – це створення інклюзивної платформи, де люди з інвалідністю мають можливість реалізувати свій потенціал та здібності, продаючи товари та послуги, а також навчатися новим навичкам.

– *Емпатія та підтримка*: «Inclusio» сприяє створенню сприятливого середовища, де особи з інвалідністю відчують підтримку та розуміння від спільноти користувачів, що допомагає їм почувати себе впевненіше.

– *Різноманітність та творчість*: Платформа сприяє розвитку різноманітних товарів та послуг, пропонованих людьми з інвалідністю. Це може включати ручну роботу, мистецтво, курси та консультації, що сприяє розширенню культурної та творчої різноманітності на платформі.

– *Соціально-економічний розвиток*: «Inclusio» може сприяти економічній самодостатності та фінансовій незалежності людей з інвалідністю, що може позитивно вплинути на їхнє життя та життя їх родин.

– *Освіта та знання*: Платформа може стати місцем для обміну знаннями та навичками. Освітні ресурси та курси, які пропонуються на «Inclusio», дозволяють особам з інвалідністю розвивати свої навички та отримувати нові знання, що сприяє їхньому розвитку.

– *Корпоративна соціальна відповідальність*: «Inclusio» прагне стати прикладом соціально відповідального бізнесу, активно сприяючи розвитку та підтримці осіб з інвалідністю. Це означає виконання ділових процесів у відповідності до етичних норм, підтримку спільноти та прийняття рішень, спрямованих на досягнення соціальної та екологічної користі.

Ці цінності допоможуть створити не лише комерційно успішну платформу, але й сприятимуть соціальному розвитку, враховуючи потреби та можливості осіб з інвалідністю [49].

На платформі «Inclusio» для прояву корпоративної соціальної відповідальності можна реалізувати різноманітні ініціативи та дії:

Програми соціальної підтримки: Створення програм підтримки для продавців з інвалідністю, таких як навчальні курси, менторські програми, консультації з підприємництва, можливості забезпечення соціальною допомогою, тощо.

Система адаптивного дизайну: Розробка інтерфейсу та інструментів, які дозволяють користувачам з різними типами інвалідності використовувати платформу легше та зручніше.

Фінансова підтримка та стимулювання: Надання фінансової підтримки для розвитку бізнесу для осіб з інвалідністю шляхом стипендій, грантів або підтримки стартапів.

Партнерство з благодійними організаціями: Укладення партнерських угод з організаціями, які підтримують осіб з інвалідністю, для спільного проведення заходів, збору коштів або надання підтримки.

Сприяння освіті та свідомості: Організація освітніх заходів для підвищення свідомості суспільства щодо проблем та потреб людей з інвалідністю.

Екологічна ініціатива: Звернення уваги на екологічні аспекти діяльності платформи, наприклад, застосування еко-упаковок, підтримка відновлювальних енергетичних джерел тощо.

Рівноправність та інклюзія: Активне впровадження політик та програм, спрямованих на забезпечення рівних умов та можливостей для всіх користувачів платформи.

Зазначені ініціативи дадуть можливість «Inclusio» не лише створити успішний маркетплейс, але й відобразити його зобов'язання перед соціальною відповідальністю та позитивним впливом на суспільство.

Характеристика ринку. Ринок – міжнародно-український, рівень конкуренції – низький. Частка ринку в Україні – 93%. Цінова політика – стабільна, в залежності від вартості обслуговування платформи.

Інвестиційний задум. Розробка проєкту відбуватиметься з використанням платформи Django. Способи, як організатори можуть отримувати прибуток від платформи: 1. Комісія за транзакції: отримання комісії з кожної транзакції, яка відбувається на платформі. Може бути фіксована сума або відсоток від суми транзакції. 2. Платна підписка: пропозиція платної підписки на платформу, яка дає доступ до додаткових функцій та переваг. Може бути щомісячна, щоквартальна або річна підписка. 3. Реклама: розміщення реклами на платформі та отримання за це доходу. Це може бути контекстна реклама або відеореклама. 4. Платні послуги: на платформі пропонуватимуться платні послуги користувачам платформи, такі як консультації, навчання або технічна підтримка. 5. Гранти та дотації: отримання грантів та дотацій від урядів, некомерційних організацій або інших організацій. 6. Збір коштів: використання платформи для збору коштів на свої проєкти або на благодійність. 7. Партнерські відносини: співпраця з іншими організаціями для спільного просування платформи та отримання доходу. 8. Франчайзинг: продаж франшизи на свою платформу іншим організаціям, які хочуть відкрити її власну версію.

Переваги проєкту:

– *Інклюзивне середовище:* Створення інклюзивного середовища дозволяє особам з інвалідністю брати активну участь у підприємницькій діяльності, сприяє їхній соціальній інтеграції та допомагає знизити бар'єри, з якими вони можуть стикатися.

– *Збільшення видимості:* Платформа надає особам з інвалідністю можливість представити свої товари та послуги на ринку, допомагає їм отримати більшу видимість та залучити нових клієнтів.

– *Підтримка підприємницьких зусиль:* Стартап, який надає платформу для осіб з інвалідністю, може також пропонувати підтримку та ресурси для розвитку їхнього бізнесу. Це може включати навчання, консультації та доступ до мережі контактів.

– *Соціальний вплив:* Створення інклюзивного середовища та сприяння підприємництву осіб з інвалідністю має позитивний соціальний вплив і сприяє

розбудові більш рівноправного суспільства та сприяє розумінню й прийняттю різноманітності.

Реалізація бізнес-проєкту дозволить забезпечити конкурентні переваги всім його учасникам, а саме:

1. Споживачам: 1) *Доступність*: ширший доступ до продуктів і послуг для людей з інвалідністю, які раніше могли бути недоступними. Більший вибір товарів і послуг, які відповідають потребам людей з різними типами інвалідності. 2) *Якість*: підвищення якості продуктів і послуг за рахунок врахування потреб людей з інвалідністю. Більш інклюзивний дизайн, який робить продукти і послуги зручними для всіх. 3) *Різнomanітність*: ширший спектр продуктів і послуг, які відповідають потребам людей з різними типами інвалідності. Більш інклюзивне середовище, де люди з інвалідністю відчують себе цінними. 4) *Зручність*: Зручніший доступ до інформації та обслуговування для людей з інвалідністю. Зниження бар'єрів, які раніше могли ускладнювати або робити неможливим використання продуктів і послуг. 5) *Довіра*: підвищення довіри до компанії, яка впроваджує інклюзивні практики. Впевненість, що продукти і послуги відповідають високим стандартам якості і безпеки. 6) *Соціальна відповідальність*: підтримка інклюзивного суспільства, де люди з інвалідністю мають рівні можливості. Можливість зробити свій внесок у розвиток інклюзивності.

2. Підприємствам-виробникам: 1) *Розширення ринку*: збільшення кількості клієнтів за рахунок людей з інвалідністю, які раніше не могли використовувати нашу продукцію. Отримання конкурентної переваги за рахунок випередження конкурентів, які не впроваджують інклюзивні практики. 2) *Підвищення лояльності*: збільшення лояльності існуючих клієнтів, які бачать, що компанія цінує їх і піклується про їхні потреби. Створення позитивного іміджу, який робить проєкт більш привабливим для нових клієнтів і партнерів. 3) *Збільшення продуктивності*: Створення більш інклюзивного середовища, де всі працівники відчують себе цінними і можуть повністю розкрити свій потенціал. Зниження плинності кадрів за рахунок підвищення мотивації і задоволеності

працею. 4) *Інноваційний імідж*: демонстрація лідерських позицій у впровадженні інклюзивних практик, підвищення привабливості для інвесторів, партнерів і талановитих працівників. 5) *Доступ до нових талантів*: розширення кадрового резерву за рахунок залучення талановитих людей з інвалідністю. Збільшення різноманітності в команді, що може призвести до кращих результатів. 6) *Збільшення соціальної відповідальності*: внесок у розвиток інклюзивного суспільства, підвищення іміджу компанії як соціально відповідальної.

3. Громаді: 1) *Економічний розвиток*: збільшення податкових надходжень за рахунок працевлаштування людей з інвалідністю. Зростання ВВП за рахунок збільшення споживчого попиту та розвиток інклюзивного туризму. 2) *Соціальна згуртованість*: зменшення соціальної напруги та дискримінації. Зростання рівня толерантності та прийняття різноманітності, розвиток інклюзивного середовища. 3) *Підвищення якості життя*: збільшення доступності до освіти, охорони здоров'я та інших сфер життя для людей з інвалідністю. Підвищення рівня життя людей з інвалідністю та їх сімей, зменшення ризиків бідності та соціального виключення. 4) *Збільшення людського капіталу*: розширення кадрового резерву за рахунок залучення талановитих людей з інвалідністю, зростання рівня освіти та кваліфікації людей з інвалідністю, розвиток інклюзивного ринку праці. 5) *Покращення іміджу*: підвищення іміджу громади як інклюзивної та соціально відповідальної, зростання туристичної привабливості та приваблення інвестицій.

4. Місцевим органам влади: 1) *Зменшення бюджетних витрат*: зниження витрат на соціальну допомогу людям з інвалідністю, зменшення навантаження на систему соціального захисту. 2) *Підвищення ефективності управління*: збільшення податкових надходжень, покращення іміджу влади, зростання довіри до влади з боку населення. 3) *Виконання міжнародних зобов'язань*: реалізація положень Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, підвищення іміджу України на міжнародній арені. 4) *Розвиток інклюзивного середовища*: створення доступного середовища для людей з

інвалідністю, підвищення рівня життя людей з інвалідністю, зменшення ризиків дискримінації.

5. Організаторам проєкту: 1) *Збільшення позитивного впливу:* зростання кількості людей, які отримують користь від проєкту Inclusio. Посилення позитивного впливу на життя людей з інвалідністю та їх сімей. 2) *Зростання довіри:* збільшення довіри з боку людей з інвалідністю, громади та влади, створення іміджу надійного та відповідального партнера, збільшення шансів на отримання грантів та інших форм підтримки. 3) *Розширення партнерства:* Можливість налагодити партнерські відносини з іншими організаціями, які працюють у сфері інклюзивності. Співпраця з бізнесом, владою та громадськістю для спільного вирішення проблем інклюзивності. Обмін досвідом та кращими практиками з іншими партнерами. 4) *Доступ до нових ресурсів:* Можливість отримати доступ до нових ресурсів, таких як гранти, інвестиції та волонтерська допомога. Використання цих ресурсів для розширення масштабів проєкту «Inclusio» та його впливу. 5) *Підвищення кваліфікації:* можливість підвищити кваліфікацію своїх співробітників у сфері інклюзивності. Отримання нових знань і навичок, які допоможуть їм більш ефективно працювати з людьми з інвалідністю. Збільшення конкурентоспроможності організації на ринку праці. 6) *Збільшення мотивації:* підвищення мотивації співробітників, які бачать, що їхня робота робить реальний вплив на життя людей. Збільшення лояльності та задоволеності працею. Створення позитивної та згуртованої команди. 7) *Збільшення соціальної відповідальності:* Внесок у розвиток інклюзивного суспільства. Підвищення іміджу організації як соціально відповідальної. Збільшення шансів на отримання конкурентних переваг на ринку [50].

Ініціатором проєкту є товариство з обмеженою відповідальністю «Inclusio»: зареєстроване рішенням реєстраційного відділу адміністрації місто Черкаси. Форма власності – колективна. Основний вид діяльності – надання послуг з електронної торгівлі, консультації, навчання, послуги з консалтингу. Уставний фонд – 8 294 117 грн. (207 353 \$).

Розвиток стартап-проєкту «Inclusio» може бути розділений на декілька етапів:

Етап 1: Дослідження та підготовка (3 місяці)

Аналіз потреб: Провести ретельне дослідження потреб цільової аудиторії – осіб з інвалідністю щодо товарів, послуг та навчання підприємництву.

Створення концепції: Розробити концепцію платформи, яка відповідає потребам осіб з інвалідністю, враховуючи їх можливості та обмеження.

Формування команди: Створити команду, яка буде відповідати за розробку та впровадження стартапу, включаючи розробників, дизайнерів, маркетологів та фахівців з інклюзивності.

Етап 2: Розробка (9 місяців)

Створення платформи: Розробити веб-платформу та мобільний додаток, що буде базуватися на зручному інтерфейсі для користувачів з різними типами інвалідності.

Функціонал платформи: Додати можливості продажу товарів, послуг, робіт та освітніх курсів для осіб з інвалідністю, а також інструменти для навчання підприємництва.

Тестування та зворотній зв'язок: Провести тестування платформи серед цільової аудиторії та зібрати відгуки для вдосконалення функціоналу та користувацького досвіду.

Етап 3: Впровадження та розвиток (3 місяці)

Запуск та маркетинг: Запустити платформу та провести маркетингові заходи серед цільової аудиторії та зацікавлених сторін.

Підтримка та розвиток: Забезпечити підтримку користувачів, вдосконалювати платформу на основі отриманих відгуків та додавати нові функції, які розширюватимуть можливості учасників нашого продукту.

Партнерства та зростання: Укладення партнерських угод з організаціями, постачальниками та навчальними закладами для розширення асортименту товарів/послуг та пропонування нових навчальних програм.

Соціальна взаємодія та вплив: Розвивати спільноту користувачів, сприяючи обміну досвідом, створенню нових можливостей та підтримці ініціатив для покращення життя людей з інвалідністю. Загалом термін реалізації проєкту становить 14 місяців.

Поглянувши на Табл. 3.1 можна ознайомитися з концептом мінімально життєздатного продукту стартап-проєкту «Inclusio» [51].

Таблиця 3.1

Концепт мінімально життєздатного продукту стартап-проєкту «Inclusio»

Концепт MVP, базовий функціонал	Автентифікація та профіль користувача: – Реєстрація/увійти для користувачів. – Створення та редагування профілю з особистою інформацією, фото, описом та даними про підприємницьку діяльність. Розміщення товарів/послуг: – Можливість користувачів додавати товари/послуги до платформи. – Опис, фото та категоризація продуктів/послуг. – Основні поля для товарів, наприклад, назва, ціна, категорія, опис, фото. Пошук та фільтрація. Спілкування та взаємодія: – Можливість користувачів комунікувати з продавцями через повідомлення або коментарі. – Додавання товарів до списку обраного або кошика покупок. Відстеження замовлень: – Створення та відстеження статусу замовлень для користувачів та продавців. – Функції оплати та доставки.
---------------------------------	--

Продовження таблиці 3.1

Що має бути?	Доступність: Платформа має бути доступною та дружньою до використання для всіх користувачів, включаючи тих, хто має обмеження у фізичних або зорових можливостях. Візуалізація товарів та послуг: Фотографії, описи та інформація про товари/послуги мають бути детальними та зрозумілими для користувачів. Можливість взаємодії: Функціонал для спілкування між користувачами, коментарі, відгуки та система підтримки. Простота використання: Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що дозволяє користувачам легко розміщувати свої товари/послуги та здійснювати покупки. Підтримка безпеки та конфіденційності: Захист персональних даних користувачів та їхніх фінансових транзакцій.
Чого не має бути?	Бар'єри доступності: Не повинно бути елементів або функцій, які ускладнюють доступ до платформи для осіб з інвалідністю. Стереотипи та дискримінація: Платформа має бути безпечним та недискримінаційним середовищем для всіх користувачів. Складність та перевантаження інформацією: Необхідно уникати складних та заплутаних інтерфейсів, які можуть збити з толку користувачів. Недостатня підтримка користувачів: Не можна допускати відсутність системи підтримки, яка допомагала б користувачам у вирішенні проблем. Несумісність із законодавством про доступність: Важливо враховувати вимоги щодо доступності та відповідність із законодавством у сфері інклюзивності та захисту прав осіб з інвалідністю.

MVP проєкту «Inclusio» має пропонувати базовий функціонал, що включає: реєстрацію та авторизацію користувачів, створення та редагування профілю, розміщення товарів та послуг, пошук та фільтрацію, спілкування з продавцями, відстеження замовлень, оплату та доставку

Важливо, щоб MVP був доступним для всіх користувачів, включаючи людей з інвалідністю. «Inclusio» не повинен містити елементів, які дискримінують

або ускладнюють доступ до платформи. Збирання відгуків користувачів та ітеративне вдосконалення продукту, допоможе «Inclusio» стати цінним інструментом для інклюзії людей з інвалідністю [52].

Платформа «Inclusio» прагне стати комплексним ресурсом для людей з інвалідністю, пропонуючи широкий спектр послуг, що сприятимуть їхній економічній та соціальній інклюзії.

Інвестиційний задум полягає в залученні коштів для розробки та запуску платформи, а також для її подальшого розвитку та масштабування.

Ключові моменти інвестиційного задуму:

1. Цільовий ринок: Люди з інвалідністю: за даними Світового банку, у світі налічується близько 1 мільярда людей з інвалідністю, що становить 15% населення. Організації, що працюють з людьми з інвалідністю: існує велика кількість організацій, які потребують ресурсів та інструментів для підтримки людей з інвалідністю.

2. Послуги, що будуть доступні на платформі: *Електронна торгівля та маркетплейс*: платформа «Inclusio» надаватиме людям з інвалідністю можливість продавати свої товари та послуги, а також купувати продукти та послуги, що відповідають їхнім потребам. Зокрема, відбуватиметься продаж різних виробів, які необхідні для осіб з інвалідністю (програми для читання з екрану, екранні диктори, спеціальні клавіатури та миші, джойстики, трекболи, підставки для ноутбуків, програмні перемикачі, візки, ходунки, тростини, протези, ортопедичне взуття, спеціальні ручки для дверей, поручні, пандуси, підйомні платформи, адаптовані ванні кімнати та кухні та інше. *Консультації та навчання*: платформа пропонуватиме консультації та навчальні програми з питань працевлаштування, підприємництва, доступності та інших тем, що стосуються людей з інвалідністю. *Технологічні рішення для доступності*: платформа «Inclusio» розроблятиме та пропонуватиме доступні технологічні рішення, які допоможуть людям з інвалідністю краще використовувати інтернет та інші технології. *Платформа для соціальної мережі й співпраці*: «Inclusio» створить онлайн-спільноту, де люди з інвалідністю зможуть спілкуватися,

співпрацювати та ділитися своїми історіями. *Інформування про можливості отримання соціального захисту та організації дозвілля*: платформа надаватиме людям з інвалідністю інформацію про доступні їм програми соціального захисту та допоможе їм у процесі отримання допомоги. В рамках організації дозвілля на платформі можна буде дізнатися про: інклюзивні культурні заходи: концерти, вистави, фестивалі, спортивні змагання та інші культурні заходи, доступні для людей з інвалідністю; туристичні послуги: доступні тури та подорожі, розроблені з урахуванням потреб людей з інвалідністю; онлайн-розваги: онлайн-ігри, фільми, серіали, музика та інші розважальні ресурси, доступні для людей з інвалідністю. *Психологічна допомога та юридичні послуги*: до співпраці залучатимуться психологи та юристи і особи з інвалідністю матимуть можливість отримати психологічну та юридичну допомогу, з метою захисту їхніх прав та інтересів.

3. Фінансова модель: *Платні послуги*: Деякі послуги платформи «Inclusio» будуть платними, наприклад, доступ до преміум-контенту або розміщення оголошень на ній. *Гранти та дотації*: Платформа «Inclusio» буде залучати гранти та дотації від урядових організацій, благодійних фондів та інших організацій. *Партнерські відносини*: Платформа «Inclusio» співпрацюватиме з організаціями, що працюють з людьми з інвалідністю, для спільного розвитку та просування платформи.

4. Команда: Платформа «Inclusio» розробляється командою досвідчених фахівців з досвідом роботи в сфері інклюзивності, електронної комерції, технологій та освіти.

5. Очікувані результати: *Економічна інклюзія*: платформа «Inclusio» допоможе людям з інвалідністю знайти роботу, розпочати власний бізнес та отримати доступ до нових економічних можливостей. *Соціальна інклюзія*: платформа допоможе людям з інвалідністю подолати соціальну ізоляцію, *Підвищення обізнаності*: «Inclusio» допоможе підвищити обізнаність про проблеми людей з інвалідністю та

Інвестиційний задум платформи «Inclusio» пропонує унікальну можливість зробити значний вплив на життя людей з інвалідністю.

В ході реалізації проєкту необхідно виконати наступні задачі:

Функціональні: розробка технічної інфраструктури платформи для забезпечення безперебійної роботи та швидкого завантаження; розробка інтуїтивно зрозумілого та легкого в використанні інтерфейсу для користувачів; інтеграція платіжних систем для забезпечення безпеки та зручності оплати.

Соціальні: забезпечення доступності платформи для осіб з інвалідністю; створення сприятливого середовища для соціальної інтеграції осіб з інвалідністю; залучення партнерів та спонсорів, які підтримують ідею інклюзивності та соціальної відповідальності.

Емоційні: створення позитивного сприйняття користувачами платформи; побудова спільноти, де користувачі можуть спілкуватись, ділитись своїми історіями та надихати один одного; забезпечення психологічної підтримки та розвитку самооцінки учасникам платформи [53].

Створення інклюзивного середовища має величезне значення для сучасного суспільства. Інклюзивність відображає глибоку повагу до різноманітності, де кожен може брати участь у різних сферах життя, використовувати свій потенціал та розкривати свої таланти. Стартап «Inclusio» є інноваційним проєктом, який може значно сприяти соціальній адаптації осіб з інвалідністю та розвитку їх підприємницьких здібностей. Реалізація стартапу «Inclusio» впливатиме на підвищення усвідомленості про потреби та можливості осіб з інвалідністю в сфері підприємництва та покупки продуктів і послуг, що сприятиме створенню більш толерантного та емпатичного суспільства.

Отже, з вищезазначеного можна зробити висновок, що Платформа Inclusio – це онлайн-платформа для людей з інвалідністю, де вони можуть продавати товари та послуги, отримувати доступ до ресурсів та спілкуватися з іншими людьми з інвалідністю. Платформа має на меті покращити життя людей з інвалідністю, надаючи їм більше можливостей та підтримки.

3.3. Фінансові аспекти реалізації проєкту «Inclusio»

Для базових розрахунків необхідних коштів для стартап-проєкту «Inclusio» потрібно визначити основні складові витрат та розглянути можливі джерела фінансування. **Витрати проєкту:**

- *Розробка програмного забезпечення та технічної інфраструктури:* включає витрати на розробку додатків, веб-сайту, баз даних тощо.
- *Тестування та вдосконалення:* витрати на проведення тестувань і покращення функціональності та зручності використання.
- *Маркетинг та просування:* рекламні витрати, веб-сайт, контент-маркетинг, соціальні медіа тощо (більш детальна інформація наведена у Додатку В).
- *Оплата персоналу:* зарплата розробників, тестувальників, маркетологів тощо.
- *Адміністративні витрати:* оренда офісу, комунальні послуги, офісне обладнання тощо.
- *Інші витрати:* резервний фонд на непередбачені витрати та інші необхідні витрати.

Модель фінансування та її джерела: *основний капітал інвесторів:* приватні інвестори, венчурні фонди, бізнес-ангели; *гранти та субсидії:* урядові організації, фонди підтримки інновацій, неприбуткові організації; *кредити та позики:* комерційні банки, фінансові установи, програми кредитування для стартапів; *краудфандинг:* платформи збору коштів, такі як Kickstarter, Indiegogo, для привернення коштів від широкої аудиторії; *прибуток від продажу продукту або послуги:* доходи, що отримуються від користувачів за використання програмного забезпечення або інших продуктів/послуг.

Вартість розробки платформи з використанням платформи Django становитиме 1 400 000 грн. (35 000\$). Оренда офісу здійснюватиметься у ТОЦ Сіті центр у місті Черкаси. Вартість оренди 1м² становить 250 грн/міс, ми

орендуватимемо приміщення площею 20 м². На місяць оплата складатиме 5 000 грн., а на рік 60 000 грн. Відповідно за 14 місяців потрібно оплатити 70 000 грн.

Переглянувши Табл. 3.2 можна ознайомитися з структурою та кошторисом на придбання необхідного інвентаря та внутрішньої офісної техніки для досягнення мети діяльності проєкту «Inclusio».

Таблиця 3.2

**Орієнтовний кошторис на придбання необхідного інвентаря та
внутрішньої офісної техніки**

№ п\п	Найменування	Вартість, грн.	Кількість од.	Сума, грн
1. Техніка				
1	Ноутбук	45 500	5	227 500
2	БФО	3500	2	7000
3	Інтерактивна дошка	5420	1	5420
4	Проектор	9750	1	9750
5	Фліпчарт	3490	1	3490
6	Принтер	6800	1	6800
7	Електрочайник	780	1	780
2. Канцелярія				
1	Ручка	20	10	200
2	Зошит на 24 аркуші	11	7	77
3	Папір А4 (в 1 упаковці 500 листків)	180	2	360
4	Маркери	16	15	240
5	Фарба для принтера	270/комплект	2	
	ВСЬОГО			261 617

Зазначені техніка та інвентар будуть придбані за рахунок грантів та субсидій, що надають урядові організації, фонди підтримки інновацій, неприбуткові організації та з коштів, що були отримані з використанням краудфандингу і збиралися на спеціальних платформах, таких як Kickstarter, Indiegogo, для привернення коштів від широкої аудиторії.

Організаційний план. Склад команди проєкту «Inclusio» включатиме різних кваліфікованих спеціалістів з різноманітними навичками та досвідом, які будуть співпрацювати для успішної його реалізації. Ось кілька потенційних членів команди:

1. Засновники/Керівники проєкту (1 особа): Люди, які розробили ідею та займають ключові позиції в управлінні проєктом. Вони відповідають за загальне керівництво та прийняття стратегічних рішень.

2. Фахівець з інклюзивного розвитку (1 особа): Особа, яка має глибоке розуміння концепції інклюзивного розвитку та методик її впровадження в різних сферах життя. Фахівець має досвід роботи з різними групами людей, включаючи осіб з інвалідністю, та вміє розробляти та реалізовувати програми та проєкти інклюзивної спрямованості.

3. Представник групи осіб з інвалідністю (консультант з інвалідністю) (1 особа): Фахівець з інвалідністю може надати консультації та поради щодо створення інклюзивного середовища та продуктів. Представник має глибоке розуміння потреб та викликів, з якими стикаються люди з різними видами інвалідності, а також має власний досвід у вирішенні таких питань.

4. Розробники програмного забезпечення (3 особи): Спеціалісти, які відповідають за розробку та програмування додатків, веб-сайту, баз даних і технічну інфраструктуру.

5. Дизайнери і UX/UI спеціалісти (2 особи): Професіонали, які відповідають за створення користувацького досвіду та інтерфейсу, що забезпечують зручне та естетичне використання продукту.

6. Маркетологи та PR-менеджери (2 особи): Експерти, які займаються розробкою та реалізацією маркетингової стратегії, рекламою, PR та комунікаціями з громадськістю.

7. Тестувальники (QA-інженери) (2 особи): Спеціалісти, які відповідають за тестування продукту, виявлення помилок та впровадження виправлень.

8. Фінансові менеджери та бухгалтери (2 особи): Експерти, які займаються фінансовим плануванням, обліком та фінансовим управлінням проєкту.

9. Команда з підтримки клієнтів та обслуговування користувачів (2 особи): Співробітники, які відповідають за підтримку клієнтів, вирішення проблем та взаємодію з користувачами (Рис. 3.2).

Рис. 3.2.Організаційна структура проєкту «Inclusio»

Ознайомившись з Табл. 3.3 можна зробити аналіз розміру оплати праці працівників проєкту. Моделлю фінансування праці буде прибуток від продажу продукту або послуги, гранти та субсидії, краудфандинг та основний капітал інвесторів.

Таблица 3.3

Оплата праці працівників проєкту

Посада	Кількість людей	з/п працівника грн/міс	Сума з/п всього персоналу грн/міс	Сума з/п всього персоналу грн/рік	Сума з/п всього персоналу грн/14 місяців
Генеральний директор	1	65 000	65 000	780 000	910 000
Проектний менеджер	1	30 000	30 000	360 000	420 000
Фахівець з інклюзивного розвитку	1	16 000	16 000	192 000	224 000
Представник групи осіб з інвалідністю (консультант інвалідністю)	1	15 000	15 000	180 000	210 000
Розробник програмного забезпечення	3	45 000	135 000	1 620 000	1 710 000
Дизайнери і UX/UI спеціалісти	2	35 000	70 000	840 000	910 000
Маркетолог	1	28 000	28 000	336 000	392 000

Продовження таблиці 3.3

PR-менеджер	1	30 000	30 000	360 000	420 000
Тестувальник (QA-інженер)	2	23 000	46 000	552 000	598 000
Фінансовий менеджер	1	22 500	22 500	270 000	337 500
Бухгалтер	1	20 000	20 000	240 000	280 000
Команда підтримки клієнтів та обслуговування користувачів	2	22 000	44 000	528 000	572 000
Юрист або спеціаліст з прав людини	1	21 000	21 000	252 000	294 000
ВСЬОГО	18	372 500	542 00	4 890 000	5 567 500

Проаналізувавши Табл. 3.4 можна зробити висновок, що мінімальна заробітна плата становитиме у компанії 15 000 грн., а максимальна 65 000 грн. За 1 рік витрати на оплату праці працівників проєкту складатимуть 4 890 000 грн., а за весь період розробки та впровадження платформи оплата буде 5 567 500 грн.

Таблиця 3.4

Бюджет необхідний для реалізації проєкту

Елемент проєкту	Сума, грн.
Розробка платформи «Inclusio»	1 400 000
Витрати на придбання необхідного інвентаря та внутрішньої офісної техніки	261 617
Оплата праці команди проєкту	5 667 500
Маркетингова стратегія	895 000
Оренда офісу	70 000
ВСЬОГО	8 294 117

Аналіз загальних витрат показує, що найбільш витратною частиною проєкту є оплата праці команди проєкту та становить 5 667 500 грн., а найменша частка фінансування припадає на оренду офісу – 70 000 грн. від усього бюджету. Загальна сума бюджету необхідного для реалізації проєкту становить 8 294 117 грн. Більш детальна інформація наведена у Табл.3.4.1.

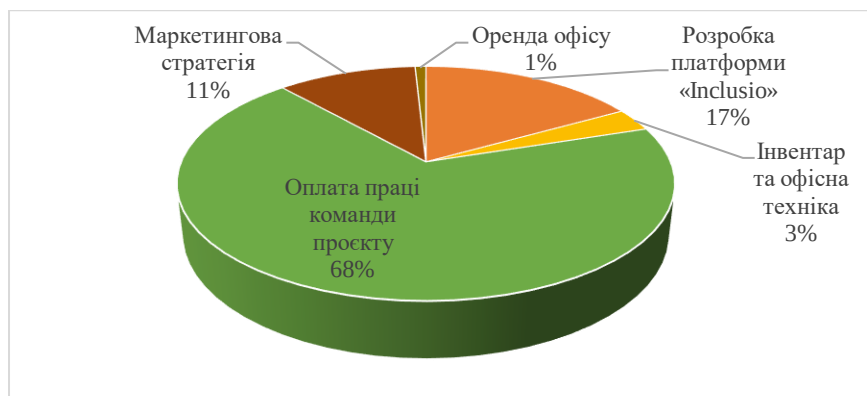

Рис. 3.3. Відсотковий аналіз бюджету на реалізацію проєкту

Після проведення відсоткового аналізу зроблено висновок, що найбільше коштів буде витрачено на оплату праці команди проєкту – 68%, а найменше на оренду офісу – 1%. Витрати на маркетингову стратегію становлять 11%, розробка платформи – 17%, інвентар та офісна техніка – 3%. Інформація зображена на Рис. 3.3 [55].

Отже, для реалізації проєкту Inclusio необхідні кошти на розробку програмного забезпечення, тестування, маркетинг, оренду офісу, придбання устаткування та оплату праці персоналу. Фінансування проєкту буде здійснюватися за рахунок інвестицій, грантів, субсидій, краудфандингу та доходів від продажу продукту. Для реалізації проєкту необхідно 8 294 117 грн.

Висновки до 3 розділу. Модернізація соціальних послуг за допомогою цифрових рішень може покращити життя людей з інвалідністю та зменшити дискримінацію. Платформа «Inclusio» – це інноваційний онлайн-простір, що розширює можливості людей з інвалідністю. Її мета – покращити життя людей з інвалідністю, надаючи їм платформу для продажу товарів та послуг, доступ до ресурсів та можливість взаємодіяти з іншими користувачами. Ключовими конкурентними перевагами платформи є її інклюзивність, спеціалізовані функціональні можливості, всебічна підтримка, гарантії безпеки та конфіденційності, а також сприяння соціальній інтеграції. Inclusio прагне стати не лише платформою для торгівлі та спілкування, але й рушійною силою інклюзивного суспільства, де люди з інвалідністю мають рівні можливості та доступ до всіх ресурсів.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження засвідчили досягнення мети, розв'язання поставлених завдань і стали підставою для таких висновків:

1. Схарактеризовано теоретичні аспекти соціальної адаптації осіб з інвалідністю. З'ясовано, що особи з інвалідністю – це найвразливіші категорії суспільства, які стикаються з численними бар'єрами та дискримінацією. Їхні можливості у сфері освіти, працевлаштування, доступу до інформації та інших аспектів життя суттєво обмежені. Інклюзія та створення доступного середовища є ключовими для забезпечення рівних прав та можливостей для людей з інвалідністю, а також для розвитку гуманного та інклюзивного суспільства. Соціальна адаптація осіб з інвалідністю – це складний і багатогранний процес, спрямований на те, щоб допомогти людям з інвалідністю жити повноцінним життям у суспільстві. Її мета – подолання або мінімізація негативного впливу інвалідності на життя людини та забезпечення їй можливості максимально реалізувати свій потенціал. Соціальна адаптація людей з інвалідністю є невід'ємною складовою їхнього повноцінного життя. Вона дає можливість таким людям реалізувати себе в особистому та професійному плані, стати активними членами суспільства. У зв'язку з військовою ситуацією в Україні кількість осіб з інвалідністю зростає, тому дуже важливо наразі працювати над соціальною адаптацією. Інвалідність – це не просто медичне явище. Це також результат соціальних та бар'єрних факторів. Люди з інвалідністю мають право на рівні можливості та повну участь у житті суспільства. Необхідно вживати заходів для усунення бар'єрів, які заважають цим особам реалізувати свої права.

2. Розглянуто досвід зарубіжних країн з соціальної адаптації осіб з інвалідністю. Аналіз досвіду інших країн показує, що ключовими факторами успішної соціальної адаптації осіб з інвалідністю є: законодавче забезпечення: наявність законів, які гарантують рівні права та можливості для людей з інвалідністю, а також жорсткий контроль за їх дотриманням, доступність: адаптація інфраструктури, транспорту, інформації та інших сфер життя для

людей з різними типами інвалідності; підтримка з боку держави: надання фінансової підтримки, програм реабілітації, освітніх та трудових можливостей; зміна ставлення суспільства: боротьба з дискримінацією та стигматизацією людей з інвалідністю, формування інклюзивного світогляду; активна участь самих людей з інвалідністю: їхня самоорганізація, самоадвокація, участь у прийнятті рішень, що стосуються їхнього життя.

3. Проаналізовано стан соціальної адаптації осіб з інвалідністю в сучасних умовах. Визначено, що в Україні спостерігається значний прогрес у сфері соціальної адаптації за останні роки, але все ще багато роботи попереду. Існує необхідність подальших зусиль для забезпечення повної та рівноправної участі людей з інвалідністю в житті суспільства. Створення інклюзивного середовища та усунення бар'єрів для людей з інвалідністю – це ключові завдання для розвитку демократичного та справедливого суспільства. Розвиток інклюзивної політики є спільною відповідальністю держави, громадянського суспільства та бізнесу. В ході дослідження розроблено рекомендації щодо покращення соціальної адаптації осіб з інвалідністю на законодавчому та практичному рівнях. На законодавчому рівні необхідно: забезпечити доступність, підвищити рівень життя, змінити ставлення суспільства, удосконалити систему реабілітації. На практичному рівні варто покращити: доступність, зайнятість, освіту, сферу здоров'я, соціальний захист. Соціальна робота з людьми з інвалідністю на сьогодні є надважливою сферою діяльності. Новітні підходи та стратегії допомагають соціальним працівникам краще надати необхідну підтримку та послуги людям з інвалідністю. Завдяки співпраці з людьми з інвалідністю, їхніми сім'ями та громадою, соціальні працівники можуть допомогти створити більш інклюзивне суспільство, де всі люди мають рівні права та можливості. Соціальна робота з людьми з інвалідністю є не просто професією, а й місією. Це важливий чинник, який робить життя людей з інвалідністю кращим, допомагає їм жити повноцінним життям та реалізувати свій потенціал. Необхідним є постійний розвиток та дослідження нових методів роботи за цим напрямком.

4. Здійснено характеристику соціальної адаптації осіб з інвалідністю в Черкаській області. Встановлено, що кількість осіб з інвалідністю в Черкаській області значно зросла за останні роки, що пов'язано з війною. В області існує ряд програм та заходів, спрямованих на покращення життя людей з інвалідністю, але все ще залишаються проблеми з нестачею ресурсів, доступністю та стереотипами. Важливими етапами соціальної адаптації осіб з інвалідністю є реабілітація, освіта, працевлаштування та соціальна інтеграція. Для успішної соціальної адаптації осіб з інвалідністю необхідна співпраця держави, громадських організацій та бізнесу. Потрібно продовжувати роботу над створенням інклюзивного середовища в Черкаській області, де всі люди, незалежно від їх інвалідності, матимуть рівні можливості.

5. Розроблено соціальний проєкт «Inclusio». Виявлено, що наразі існує потреба в модернізації соціальних послуг для людей з інвалідністю, щоб зробити їх більш доступними, зручними та ефективними. Це пов'язано зі зростаючою кількістю людей з інвалідністю, їхніми потребами в доступі до послуг та необхідністю забезпечити рівні можливості для всіх людей. Модернізація соціальних послуг за допомогою цифрових рішень може принести значні економічні та соціальні переваги суспільству, що впливатиме на покращення життя людей з інвалідністю і їхню участь в житті суспільства та зменшення дискримінації. Важливо, щоб модернізація соціальних послуг за допомогою цифрових рішень здійснювалась з урахуванням етичних міркувань. Необхідно забезпечити, щоб всі люди, незалежно від їхніх здібностей, мали рівний доступ до послуг та щоб їхні дані були захищені. Варто продовжувати дослідження та розробку нових цифрових рішень для модернізації соціальних послуг та підвищувати обізнаність про переваги цифрових рішень для людей з інвалідністю. Потрібно співпрацювати з усіма зацікавленими сторонами, щоб створити більш інклюзивне суспільство. Платформа «Inclusio» – це онлайн-платформа, яка буде надавати послуги з електронної комерції, консультацій, навчання, доступних технологій, соціальних мереж та інформації про соціальний захист людям з інвалідністю в Україні. Мета проєкту: створити доступний ринок

для людей з інвалідністю, де вони зможуть презентувати свої товари та послуги, а також покращити їхнє життя за допомогою інклюзивних технологій. Соціальні та економічні цінності: «Inclusio» сприятиме інклюзивності, емпатії, різноманітності, соціально-економічному розвитку, освіті та корпоративній соціальній відповідальності. Стартап «Inclusio» може мати можливість значно сприяти соціальній адаптації осіб з інвалідністю через наступні аспекти: створення платформи для представлення товарів та послуг; забезпечення видимості товарів і послуг; підтримка підприємництва; створення інклюзивного середовища, підвищення усвідомленості. Це сприятиме створенню більш толерантного та емпатичного суспільства. Продуктивне включення осіб з інвалідністю в економіку та суспільство сприятиме розширенню ринку праці, забезпеченню кращих умов життя та підвищенню загального рівня розвитку. Стартап «Inclusio» є інноваційним проектом, який демонструє сучасні тенденції у сфері соціальної відповідальності бізнесу. Розвиток стартапу має потенціал значно вплинути на суспільство, розширити можливості та створити простір для творчого самовираження та підприємницької ініціативи для цільової аудиторії. Для реалізації проекту необхідні кошти на розробку програмного забезпечення, тестування, маркетинг, оренду офісу, придбання устаткування та оплату праці персоналу. Фінансування проекту буде здійснюватися за рахунок інвестицій, грантів, субсидій, краудфандингу та доходів від продажу продукту.

Таким чином, проект «Inclusio» сприятиме соціальній адаптації осіб з інвалідністю, надаючи їм можливості для розвитку бізнесу, створення інклюзивного середовища та збільшення їхньої участі в суспільному житті. Залучення уваги та ресурсів до розвитку інклюзивних проектів, таких як «Inclusio», сприятиме вирішенню проблем соціальної ізоляції та викликів, з якими стикаються особи з інвалідністю. Тільки через спільні зусилля суспільство зможе забезпечити рівні можливості та підтримку для кожного й створити більш справедливе та інклюзивне майбутнє для всіх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інвалідність та суспільство. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/https://ud.org.ua/images/pdf/Invalidnist_ta_suspilstvo.pdf
2. Настанови щодо інклюзії осіб з інвалідністю в гуманітарній сфері. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-12/Posibnyk%20Nastanovy%20shchodo%20inklyuziyi%20osib%20z%20invalidnistyu%20pry%20hum%20reahuvanni%20IASC%202019.pdf>
3. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
4. МОЗ роз'яснює: які є критерії встановлення інвалідності. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/moz-roziasniue-iaki-ie-kryterii-vstanovlennia-invalidnosti>
5. Верховна Рада України Головна сторінка розділу «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
6. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про медико-соціальну експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-92-%D0%BF#Text>
8. Соціальна адаптація і реабілітація. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-12109.html>
9. Тема 19. Методологічні основи адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%95%D0%9D%D0%9F_%D0%86%D0%A2%D0%A1%D0%A0%202/page24.html

10. Мельник В. П. Міжнародно-правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю у сфері реабілітації та праці: теоретико-правовий підхід. Прикарпатський юридичний вісник, 1 (22). 2018. С. 63-67

11. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

12. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

13. Міністерство соціальної політики України Нормативно-правова база. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Normativnopravovi-akti.html>

14. Особам з інвалідністю. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/invalidnist.html#:~:text=%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D0%BD%D0%B0%2001%20%D1%81%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%8F%202020,9%20%D1%82%D0%B8%D1%81.%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9%20%D0%B7%20%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8E>

15. Інвалідність. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>

16. Зарубіжний і вітчизняний досвід соціального захисту людей з особливими потребами. URL: <https://ap.uu.edu.ua/article/322>

17. Цінні 500 компаній. URL: <https://www.thevaluable500.com/companies>

18. Inclusive Employers. URL: <https://www.inclusiveemployers.co.uk/>

19. Disability: IN. URL: <https://disabilityin.org/what-we-do/disability-equality-index/2023companies/>

20. Valuable 500 companies. URL: <https://www.thevaluable500.com/companies>

21. Соціальна адаптація осіб з інвалідністю: Виклики та перспективи. URL: <https://mindscope.biz.ua/soczialna-adaptacziya-osib-z-invalidnistyu-vyklyky-ta-perspektyvy/>

22. Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю Офіційний вебпортал. URL: <https://www.ispf.gov.ua/>
23. Кількість осіб з інвалідністю. URL: <https://skilky-skilky.info/datasets/kilkist-osib-z-invalidnistiu-na-pochatok-roku/>
24. В Україні налічується 3 мільйони людей з інвалідністю. URL: <https://minre.gov.ua/2023/09/22/v-ukrayini-nalichuyetsya-3-miljony-lyudej-z-invalidnistyu/>
25. Особам з інвалідністю. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/invalidnist.html>
26. Роз'яснення ПФУ: Пенсія по інвалідності. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/roziasnennia-pfu-pensiia-po-invalidnosti#:~:text=%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%BC%D1%96%D1%80%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%20%D0%BF%D0%BE,%D0%86%D0%86%D0%86%20%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%BF%20%E2%80%93%2020093%20%D0%B3%D1%80%D0%BD>
27. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
28. Статистичні дані. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani>
29. Кабінет Міністрів України. Розпорядження «Про затвердження Національного плану дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю на період до 2025 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2021-%D1%80#Text>
30. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
31. Реалізація норм Конвенції про права осіб з інвалідністю. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Realizaciya-norm-Konvencii-pro-prava-osib-z-invalidnistyu.html>

32. Малюга Л. Теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Видавничий дім «Гельветика». Монографія. 2019. С. 105-146.

33. В Україні поступово зростає кількість працевлаштованих осіб з інвалідністю – комітет Ради. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3842981-v-ukraini-postupovo-zrostaе-kilkist-pracevlastovanih-osib-z-invalidnistu-komitet-radi.html>

34. Інтеграція людей з особливими потребами у суспільство як прояв ціннісного і толерантного ставлення до людини. URL: <https://ap.uu.edu.ua/article/70>

35. Організація роботи з людьми з особливими потребами в діяльності спеціалізованих соціальних служб. URL: <chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/24170>

36. Конвенція про права людей з інвалідністю. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities>

37. На Черкащині побільшало людей з інвалідністю – статистика. URL: <https://kray.net.ua/suspilstvo/na-cherkashhyni-pobilshalo-lyudej-z-invalidnistyu-statystyka/>

38. Інклюзивне навчання: в ЧДТУ – рівний доступ до якісної освіти. URL: <https://chdtu.edu.ua/info/zmi-pro-nas/item/18893-inkliuzyvne-navchannia-v-chdtu-rivnyi-dostup-do-iakisnoi-osvity>

39. Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю Інформація про діяльність Черкаського територіального відділення Фонду за 2022 рік. URL: <https://www.ispf.gov.ua/pro-regionalni-viddilennya/cherkaske-viddilennya#:~:text=%D0%9D%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D0%BD%D0%B>

0,%D1%8F%D0%BA%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%8C%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D1%88%D1%82%D0%B8%20%D0%A4%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D1%83

40. Давиденко Г. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація. Монографія. 2023. С. 178-191

41. Електронний кабінет особи з інвалідністю. URL: <https://ek-cbi.msp.gov.ua/>

42. Державні послуги онлайн. URL: <https://diia.gov.ua/>

43. Черкаська обласна державна адміністрація Офіційний портал. URL: <https://ck-oda.gov.ua/>

44. В Черкаській обласній лікарні почали надавати телемедичні консультації. URL: <https://obllick.ck.ua/v-cherkaskiy-oblasniy-likarni-pochaly-nadavaty-telemedychni-konsultaciyi>

45. Черкаська обласна організація УТОГ. URL: <https://www.facebook.com/cherkasutog/>

46. Черкаська обласна бібліотека для юнацтва імені В. Симоненка. URL: https://www.facebook.com/symonenkolib/?locale=uk_UA

47. Жуковська А. Наукові детермінанти інклюзивного підприємництва. International Relations. Economics. Country Studies. Tourism. С. 1-8. 2020

48. Практичні інтенсиви «Grow up: Agro» для МСП продовжено. URL: https://export.gov.ua/news/3218-praktichni_intensivi_grow_up_agro_dlja_msp_prodivzheno

49. Стартап екосистема. URL: <https://yepmoodle.space/mod/page/view.php?id=7293>

50. Дизайн мислення. Визначення проблем, емпатія. URL: <https://yepmoodle.space/mod/page/view.php?id=7308>

51. Канва бізнес моделі. Вступ, проблема та рішення. URL: <https://yepmoodle.space/mod/page/view.php?id=7338>

52. Основні принципи формування команди, ролі в команді. URL:
<https://yepmoodle.space/mod/page/view.php?id=7301>

53. Інноваційне підприємництво та управління стартап проєктами. URL:
<https://yepmoodle.space/mod/page/view.php?id=7368>

54. Керуємо цифрами, які стимулюють комерцію! Як розрахувати обсяг ринку? URL: <https://korfor.com.ua/obsiah-rynku/>

55. Основи маркетингу для стартапів. URL:
<https://yepmoodle.space/mod/page/view.php?id=7373>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Список питань, що будуть використані для емпатії та проведення інтерв'ю чи досліджень. Проблема, яку ми вирішуватимемо. Питання «Як саме ми...» до нашої проблеми. Карта емпатії. Аналіз існуючих альтернатив щодо вирішення нашої проблеми. Їх переваги та недоліки. Аналіз болей та знеболуючі, які допоможуть вирішити проблему. Додаткові переваги проєкту. Гіпотези щодо стартапу, які ми хочемо валідувати. Список можливих інсайтів для кожної гіпотези. Лист потенційному інвестору

Список питань, що будуть використані для емпатії та проведення інтерв'ю чи досліджень.

1. Чому ви вважаєте, що така платформа є важливим для сприяння соціальній інтеграції осіб з інвалідністю?
2. Чому для вас важливо мати можливість продавати свої товари та послуги через таку платформу?
3. Чому навчання на платформі «Inclusio» є цікавою або важливою можливістю для вас?
4. Чому ви вирішили долучитися або скористатися можливістю цієї платформи?
5. Чому для вас важливо мати доступ до платформи, яка була б адаптована до потреб осіб з різними видами інвалідності?
6. З якими щоденними викликами ви зустрічаєтесь через вашу інвалідність?
7. Які б проблеми чи обмеження ви хотіли б вирішити чи подолати за допомогою платформи, подібної «Inclusio»?
8. Які товари чи послуги ви б хотіли б продавати чи придбати через цю платформу?
9. Чи мали ви раніше досвід в продажу товарів чи послуг? З якими бар'єрами ви зіштовхувались?

10. Чи був у вас досвід користування подібними платформами? Що вам сподобалося або не сподобалося у цих платформах?

11. Які можливості навчання для вас були б цікаві? Чи є у вас певні навички, які ви хотіли б розвивати?

12. Які функції чи інструменти були б корисними для вас з метою полегшення користування платформою?

13. Які додаткові сервіси або підтримка могли б допомогти вам успішно використовувати платформу?

14. Як ви гадаєте, чим відрізняється досвід покупця/продавця для осіб з інвалідністю в порівнянні з особами без інвалідності?

15. Чи виникали у вас певні проблеми чи виклики під час користування іншими онлайн-платформами чи сервісами?

16. Які фактори для вас є ключовими у виборі платформи для продажу товарів чи послуг?

17. Як ви уявляєте ідеальну спільноту або середовище для людей з різними типами інвалідності на цій платформі?

18. Чи є у вас якісь ідеї чи пропозиції, які ви б хотіли додати до такої платформи для поліпшення її функціоналу та користувацького досвіду?

19. Які перешкоди або ускладнення можуть виникнути під час користування платформою для осіб з інвалідністю, яких ми можемо уникнути чи полегшити?

20. Чи був у вас позитивний досвід спілкування з іншими користувачами або підтримкою на подібних платформах?

Опитування спрямоване на розуміння потреб та перешкод, з якими стикаються люди з інвалідністю при користуванні онлайн-платформами та інтернет-сервісами. Ці питання допоможуть зібрати дані для отримання важливих інсайтів для створення платформи, що краще відповідає потребам та очікуванням осіб з інвалідністю.

Проблема, яку ми вирішуватимемо

Ми вирішуватимемо проблему створення платформи, яка забезпечує особам з інвалідністю доступ до ринку, де вони можуть представляти свої товари та послуги. Ми прагнемо підвищити їхню видимість, підтримати їхні підприємницькі зусилля та сприяти соціальній інтеграції через створення інклюзивного середовища.

Питання «Як саме ми...» до нашої проблеми

1. Як саме ми можемо забезпечити простий та зручний процес реєстрації для осіб з інвалідністю на нашій платформі?
2. Як саме ми можемо створити інтерактивні інструкції та ресурси, які б підтримували користувачів із зоровими чи слуховими обмеженнями?
3. Як саме ми можемо підтримати осіб з руховими обмеженнями у створенні та оновленні своїх профілів на платформі?
4. Як саме ми можемо організувати віртуальні навчальні сесії для навчання осіб з інвалідністю процесу використання платформи?
5. Як саме ми можемо підтримати обмін досвідом та порадами між користувачами платформи, зокрема для осіб з інвалідністю?
6. Як саме ми можемо забезпечити доступність контенту та інформації для людей з різними типами інвалідності?
7. Як саме ми можемо створити програму підтримки для новачків на платформі, зокрема для осіб з інвалідністю?
8. Як саме ми можемо відслідковувати та враховувати фідбек від користувачів з інвалідністю для постійного покращення платформи?
9. Як саме ми можемо організувати спеціальні події або виставки для відзначення та підтримки творчих досягнень осіб з інвалідністю?
10. Як саме ми можемо створити систему взаємодії та підтримки між користувачами для вирішення конкретних проблем, з якими стикаються особи з інвалідністю на платформі?
11. Як саме ми можемо впровадити можливості персоналізації та адаптації нашої платформи до конкретних потреб користувачів з інвалідністю?

12. Як саме ми можемо забезпечити наявність механізму підтримки та консультування для осіб з інвалідністю під час використання платформи?

13. Як саме ми можемо організувати спеціальні івенти або вебінари для обміну досвідом та навичками між користувачами з інвалідністю?

14. Як саме ми можемо стимулювати співпрацю між продавцями та покупцями з інвалідністю для підтримки їхнього підприємницького досвіду?

15. Як саме ми можемо створити прості та зрозумілі інструкції з використання платформи для осіб з різними типами інвалідності?

16. Як саме ми зможемо залучити до роботи професіоналів, які створюватимуть навчальні програми/курси та додаватимуть чи проводитимуть їх на нашій платформі.

Карта емпатії

Що користувач бачить?

– *Інтерфейс платформи:* Структуровану та доступну для різних типів інвалідності.

– *Графічний контент:* Чітко оформлені зображення, текст та ілюстрації з наочним відображенням товарів та послуг.

– *Кнопки та функціонал:* Чітку інструкцію для взаємодії з різними елементами, яка була б зрозумілою для осіб з різними видами інвалідності.

Що користувач чує?

Аудіоінструкції та пояснення: Чітке та доступне аудіопояснення для навігації платформою.

Повідомлення та сповіщення: Роз'яснення та повідомлення щодо стану замовлень, продажів чи важливої інформації через текстові повідомлення або звукові сигнали.

Підтримка та консультації: Доступ до служби підтримки з можливістю спілкування через чат або голосові дзвінки для отримання допомоги чи консультацій.

Що користувач говорить?

«Це дуже зручно для мене, оскільки я можу легко навігувати по сайту».

«Якщо б не ця функція, було б тяжче користуватися цією платформою».

«Чудово, що є підтримка для осіб з інвалідністю – це важливо».

«Бажаю, щоб було ще більше можливостей для взаємодії з іншими користувачами».

Що користувач робить?

– Навігується по сайту для перегляду товарів чи послуг.

– Створює свій профіль та редагує інформацію на ньому.

– Використовує функції фільтрації та пошуку для того, щоб знайти певні продукти чи інформацію.

– Купує певні товари чи послуги.

– Комунікує з іншими користувачами чи службою підтримки через чат, електронну пошту або телефон.

– Залишає відгуки та оцінки товарів чи послуг, які були придбані чи використані.

Про що користувач думає?

Користувач може думати про різні аспекти під час використання платформи для людей з інвалідністю:

Функціонал платформи: Чи працює інтерфейс платформи так, як вони очікують? Чи є необхідні функції для здійснення певних дій?

Доступність та зручність: Чи легко користуватися платформою для їхніх потреб? Чи надає платформа зручний та доступний інтерфейс для різних типів інвалідності?

Якість взаємодії та спілкування: Як ефективно вони можуть спілкуватися з іншими користувачами чи службою підтримки? Чи відповідає якість спілкування їхнім очікуванням?

Свій особистий досвід: Чи вони відчують, що їхні потреби та проблеми враховуються при роботі платформи? Які враження вони зберігають після використання сервісу?

Можливість розвитку та вдосконалення: Чи має користувач враження, що платформа може постійно покращуватися та вдосконалюватися для кращого задоволення їхніх потреб?

Аналіз існуючих альтернатив щодо вирішення нашої проблеми. Їх переваги та недоліки

Альтернатива	Переваги	Недоліки
Створення спеціалізованої онлайн-платформи: Розробка та запуск веб-платформи, яка буде спеціально призначена для осіб з інвалідністю. Ця платформа повинна мати дружній інтерфейс та враховувати потреби різних типів інвалідності.	— Забезпечує спеціально розроблений інтерфейс та функціонал для осіб з інвалідністю. — Створює зручне інклюзивне середовище для представлення товарів та послуг. — Забезпечує видимість товарів, що пропонуються особами з інвалідністю. — Підтримує підприємницькі зусилля та сприяє соціальній інтеграції.	— Високі витрати на розробку та підтримку: Створення спеціалізованої онлайн-платформи може бути дорогим процесом, який вимагає фінансових вкладень на розробку, тестування та підтримку платформи. Крім того, необхідно враховувати постійні витрати на оновлення та забезпечення безпеки платформи. — Складнощі з приватністю та безпекою: Онлайн-платформи пов'язані з ризиками щодо приватності та безпеки даних користувачів. Недостатня захищеність платформи може призвести до витоку конфіденційної інформації або зловживання даними користувачів. Для забезпечення безпеки необхідно використовувати надійні методи шифрування та механізми автентифікації. — Технічні проблеми та недоліки: При розробці та експлуатації онлайн-платформ можуть виникати технічні проблеми, такі як помилки програмного забезпечення, недоступність платформи або незадовільна продуктивність. Це може призвести до негативного впливу на користувацький досвід та задоволення користувачів.

Розширення існуючих соціальних мереж: Включення функціоналу, який дозволить особам з інвалідністю представляти свої товари та послуги на популярних соціальних мережах. Це може створити більше можливостей для їхньої видимості та сприяти соціальній інтеграції.	— Використовує популярні соціальні мережі для створення спеціальних функцій або груп, присвячених товаром та послугам осіб з інвалідністю. — Забезпечує широкоохоплюючу аудиторію та можливості взаємодії з іншими користувачами. — Допомагає побудувати спільноту та сприяти соціальному злиттю.	— Питання приватності та безпеки інформації: Зростання використання соціальних мереж може призвести до збільшення ризиків пов'язаних з приватністю та безпекою інформації. Користувачі можуть стикатися з проблемами, такими як небажане розголошення особистих даних або крадіжка ідентифікаційної інформації. — Розповсюдження недостовірної інформації: На соціальних мережах часто поширюється недостовірна інформація, фейки або спекулятивні новини. Це може призвести до поширення місцевих чуток або неправильного розуміння подій. — Соціальна нерівність і цифровий розрив: Розширення існуючих соціальних мереж може поглибити соціальну нерівність та цифровий розрив. Не всі люди мають доступ до Інтернету або можливостей для активного використання соціальних мереж, що може призвести до виникнення цифрового виключення та обмеженого доступу до інформації та можливостей.
Залучення спеціалізованих організацій: Співпраця з організаціями, які займаються питаннями інвалідності, для створення спеціальних програм та ресурсів, що допоможуть особам з інвалідністю у розвитку своїх підприємницьких зусиль та доступу до ринку.	— Експертна підтримка: Організації, які займаються питаннями інвалідності, мають експертні знання та досвід у цьому напрямку, що може допомогти у створенні інклюзивних програм та ресурсів для осіб з інвалідністю. — Більш широкий доступ до ресурсів: Залучення спеціалізованих організацій	— Обмежений доступ до фінансування: Залучення спеціалізованих організацій може вимагати додаткових фінансових ресурсів для створення та підтримки спеціальних програм та ресурсів для осіб з інвалідністю. Це може бути викликом, особливо для малих підприємств або організацій з обмеженими бюджетами.

	може забезпечити більший доступ до ресурсів, таких як фінансування та технічна підтримка, що може бути важливим для створення та підтримки інклюзивних програм та ресурсів.	— Складнощі з координацією та управлінням: Залучення спеціалізованих організацій може вимагати додаткового зусилля для координації та управління роботою цих організацій. Це може включати встановлення чітких комунікаційних каналів, розподіл обов'язків та встановлення механізмів зворотного зв'язку. — Ризик залежності від зовнішніх організацій: Залучення спеціалізованих організацій може призвести до залежності від цих організацій для надання необхідних програм та ресурсів. Це може створити ризик, якщо ці організації не зможуть продовжувати свою роботу або не забезпечать потреби осіб з інвалідністю в майбутньому.
Формування спеціальних партнерств: Укладання угод та партнерств з органами влади, бізнес-асоціаціями та іншими зацікавленими сторонами для сприяння створенню інклюзивного середовища та покращення доступу осіб з інвалідністю до ринку.	— Більш широкий вплив: Укладання угод та партнерств з органами влади, бізнес-асоціаціями та іншими зацікавленими сторонами може забезпечити більший вплив на створення інклюзивного середовища та покращення доступу осіб з інвалідністю до ринку. — Більш широкий доступ до ресурсів: Формування партнерств може забезпечити більший доступ до ресурсів, таких як фінансування та експертна підтримка, що може допомогти у створенні інклюзивного середовища та покращенні доступу осіб з інвалідністю до ринку.	— Складнощі в управлінні: Формування партнерств вимагає встановлення спільних цілей, розподілу обов'язків та прийняття спільних рішень. Однак, це може призвести до складнощів в управлінні, особливо коли партнери мають різні погляди, інтереси та стиль управління. — Ризик некомпетентності або недобросовісності партнера: У партнерстві існує ризик, що один з партнерів може бути некомпетентним або недобросовісним. Це може призвести до незадоволення з боку інших партнерів, невиконання зобов'язань та конфліктів. — Поділ прибутку та контролю: В партнерстві необхідно домовитися про

		поділ прибутку та контролю між партнерами. Це може стати джерелом конфліктів та незгод, особливо якщо партнери мають різний вклад або очікування. — Залежність від партнера: У партнерстві ви стаєте залежними від свого партнера, особливо якщо ви покладаетесь на його ресурси, експертизу або мережу контактів. Це може призвести до обмежень у розвитку та прийнятті рішень. — Ризик розриву партнерства: Партнерство може бути під загрозою розриву в разі незгод, конфліктів або зміни обставин. Це може мати негативний вплив на бізнес та стабільність.
Застосування технологій допомоги: Використання нових технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна реальність та інших інноваційних розробок для полегшення доступу осіб з інвалідністю до ринку та покращення їх підприємницьких можливостей.	— Полегшений доступ: Використання нових технологій може полегшити доступ осіб з інвалідністю до ринку та покращити їх підприємницькі можливості. Наприклад, використання штучного інтелекту може допомогти у створенні інклюзивних програм та ресурсів, які враховують потреби осіб з інвалідністю. — Збільшення ефективності: Застосування нових технологій може допомогти у збільшенні ефективності процесу створення інклюзивного середовища та покращення доступу осіб з інвалідністю до ринку. Наприклад, використання віртуальної реальності може допомогти у створенні інклюзивних середовищ для особистого навчання та тренувань.	— Недостатня довіра до цифрових технологій. — Питання приватності та безпеки інформації. — Зниження соціальної взаємодії та залежність від технологій.

Аналіз болей та знеболюючі, які допоможуть вирішити проблему

Болі
Брак доступності: Клієнти можуть відчувати обмеження у доступі до платформи або послуг. Це може включати проблеми з реєстрацією, незручний інтерфейс або обмеження використання через технічні питання.
Обмежений вибір: Клієнти можуть відчувати обмежений вибір товарів або послуг на платформі. Це може стати причиною незадоволення та зменшення інтересу до використання платформи.
Недостатня якість: Клієнти можуть стикатися з низькою якістю товарів або послуг, що надаються на платформі. Це може спричинити незадоволення та втрату довіри з боку клієнтів.
Недостатня довіра: Клієнти можуть відчувати недостатню довіру до стартапу, особливо якщо це нова платформа або невідомий бренд. Вони можуть мати сумніви щодо безпеки, якості товарів або надання обіцяних послуг.
Знеболюючі
Рівні можливості: Платформа створює рівні умови для осіб з інвалідністю, дозволяючи їм представляти свої товари та послуги на ринку. Це допомагає знизити нерівності та сприяє більш широкому доступу до підприємництва.
Підтримка та розвиток: Стартап може надавати підтримку та ресурси, які допомагають особам з інвалідністю розвивати свої підприємницькі зусилля. Це може включати навчання, консультування та з'єднання з мережею партнерів.
Соціальна інтеграція: Створення інклюзивного середовища через платформу сприяє соціальній інтеграції осіб з інвалідністю. Вони отримують можливість бути активною частиною підприємницького співтовариства та взаємодіяти з іншими підприємцями.
Технологічні інновації: Розробка спеціалізованої технологічної інфраструктури, що враховує потреби користувачів з різними типами інвалідності. Це може включати розробку додатків або веб-сайту з врахуванням особливостей використання для людей із різними видами обмежень.
Доступність та відкритість: Забезпечення доступності і простоти використання платформи для осіб з інвалідністю. Це включає навігацію з клавіатури, підтримку екранних читачів, можливість збільшення шрифтів, конфігурації для людей з вадами зору або слуху.
Соціальна підтримка та навчання: Створення освітніх матеріалів, онлайн-курсів чи ресурсів, які допомагатимуть підприємцям з інвалідністю розвивати свої бізнеси та підприємницькі навички.
Партнерство з організаціями та спільнотою: Співпраця з організаціями та громадськими організаціями, що підтримують осіб з інвалідністю, для забезпечення підтримки, рад та допомоги у впровадженні та розвитку платформи.
Безпека та конфіденційність: Врахування особливостей захисту даних користувачів, особливо у випадку, коли це стосується осіб з інвалідністю, які можуть потребувати додаткового захисту.
Активна підтримка користувачів: Створення механізмів зворотного зв'язку та підтримки, щоб особи з інвалідністю могли легко звертатися за допомогою та вирішенням проблем, які виникають під час використання платформи.

Додаткові переваги проєкту

Розширення ринку: Збільшення ринку для споживачів та підприємців через включення різноманітності товарів і послуг, які пропонуються особами з інвалідністю.
Стимулювання інновацій: Стимулювання інновацій та креативних рішень у виробництві та постачанні товарів та послуг для цільової аудиторії.
Підвищення усвідомлення: Платформа може сприяти підвищенню усвідомлення та розуміння громадськості щодо потреб та здібностей осіб з інвалідністю.
Підтримка соціальної інтеграції: Створення інклюзивного середовища сприяє соціальній інтеграції та підтримці рівних можливостей для всіх учасників ринку.
Сприяння позитивній репутації: Інвестиція в інклюзивність та підтримку осіб з інвалідністю може покращити репутацію бізнесу серед споживачів, інвесторів та громадськості.
Створення сприятливого бізнес-середовища: Розвиток платформи може сприяти створенню сприятливого бізнес-середовища, де підприємці з інвалідністю мають можливість розвивати свої бізнеси та конкурувати на ринку на рівних умовах.
Збільшення участі та відчуття власної цінності: Доступ до ринку та підтримка підприємницьких зусиль можуть підвищити участь та відчуття власної цінності осіб з інвалідністю в економіці та суспільстві загалом.

Гіпотези щодо стартапу, які ми хочемо валідувати

1	Гіпотеза про потребу: – «Існує значна кількість осіб з інвалідністю, які бажають мати доступ до платформи для продажу своїх товарів або послуг» – «Цільова аудиторія (особи з інвалідністю) зацікавлена у можливості створення та розвитку власного бізнесу через платформу»
2	Гіпотеза про доступність та використання: – «Особи з інвалідністю можуть легко користуватися розробленою платформою» – «Користувачі з інвалідністю знаходять цінність у представленні своїх товарів та послуг на даній платформі»
3	Гіпотеза про конкурентоспроможність: – «Платформа здатна забезпечити конкурентні переваги особам з інвалідністю порівняно з іншими ринковими аналогами» – «Підприємства та підприємці, що представлені на платформі, мають можливість привертати та утримувати клієнтів»
4	Гіпотеза про підтримку та співпрацю: – «Платформа може привернути партнерів та організації, які будуть підтримувати ініціативу створення інклюзивного середовища» – «Співпраця з організаціями та громадськими структурами покращить розвиток та реалізацію ідеї платформи»
5	Гіпотеза про ефективність бізнес-моделі: – «Бізнес-модель платформи є стійкою та може забезпечити прибуток» – «Модель монетизації платформи є привабливою та прийнятною для користувачів»

Ми розробили список можливих інсайтів для кожної гіпотези:

1	Гіпотеза про потребу: – Рівень зацікавленості осіб з інвалідністю у можливості створення власного бізнесу через платформу. – Типи товарів та послуг, які особи з інвалідністю бажають продавати на платформі.
2	Гіпотеза про доступність та використання: – Сприйняття осіб з інвалідністю структури та інтерфейсу платформи. – Основні перешкоди або проблеми, з якими зіштовхуються користувачі при використанні платформи.
3	Гіпотеза про конкурентоспроможність: – Переваги платформи порівняно з іншими аналогами на ринку з точки зору осіб з інвалідністю. – Сильні та слабкі сторони платформи у порівнянні з конкурентами.
4	Гіпотеза про підтримку та співпрацю: – Важливість партнерства з організаціями та структурами, які підтримують осіб з інвалідністю для успіху платформи. – Які аспекти підтримки вважаються найбільш важливими для користувачів платформи.
5	Гіпотеза про ефективність бізнес-моделі: – Якість та прийнятність моделі монетизації з точки зору користувачів. – Готовність користувачів платити за додаткові сервіси або можливості на платформі.

Опрацювання цих інсайтів допоможе уточнити та вдосконалити концепцію платформи, врахувати потреби та побажання цільової аудиторії з інвалідністю та підвищити шанси успіху проєкту.

Лист потенційному інвестору:

Шановний Український Фонде Стартапів,

Мене звали Тетяна Тарануха і я є засновницею стартапу «Inclusio». Я пишу вам, оскільки ви відомі своєю зацікавленістю інвестувати в перспективні проєкти, а наш стартап є саме таким та спрямований на створення платформи для осіб з інвалідністю.

Ми прагнемо розвивати інклюзивне середовище та надати можливість людям з інвалідністю представляти свої товари та послуги на ринку. Наша платформа буде забезпечувати доступ до товарів та послуг, підтримувати підприємницькі зусилля та сприяти соціальній інтеграції через створення інклюзивного середовища.

Наша команда працює нині над досягненням кількох ключових кроків у розвитку платформи та встановленні партнерських зв'язків з організаціями, які діють у сфері інвалідності. Зараз ми шукаємо можливості для масштабування та розширення впливу нашого проєкту.

Я глибоко переконана у потенціалі нашого стартапу, оскільки він вирішує соціальні проблеми та має значний комерційний потенціал. Ми були б вдячні за можливість обговорити наш проєкт особисто або через відеоконференцію.

Дякую за ваш час та увагу до нашого проєкту. Я готова надати будь-яку додаткову інформацію, яка може бути корисною для вас.

ДОДАТОК Б

Дані щодо населення з числа осіб з інвалідністю у Медведівській ТГ

Статистичний показник	Кількість	Джерела отримання інформації
Кількість дорослих осіб з інвалідністю	47	Відділ соціального захисту населення; Медведівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини
у тому числі:		
з ураженнями органів зору	11	
з ураженнями органів слуху	8	
із психічними порушеннями	4	
з розумовою відсталістю	3	
з ураженням опорно-рухового апарату	18	
з них:		
з I групою інвалідності	9	
з II групою інвалідності	15	
з III групою інвалідності	23	
підгрупа А	6	
з них:		
18 - 60 років	22	
у тому числі:		
з ураженнями органів зору	6	
з ураженнями органів слуху	3	
із психічними порушеннями	2	
з розумовою відсталістю	3	
з ураженням опорно-рухового апарату	5	
з них:		
з I групою інвалідності	3	
з II групою інвалідності	7	
з III групою інвалідності	11	
підгрупа А	2	
60 років і старше	14	
у тому числі:		
з ураженнями органів зору	3	
з ураженнями органів слуху	2	
із психічними порушеннями	1	
з розумовою відсталістю	0	
з ураженням опорно-рухового апарату	6	
з них:		
з I групою інвалідності	2	
з II групою інвалідності	4	
з III групою інвалідності	7	
підгрупа А	1	
80 років і старше	11	
у тому числі:		
з ураженнями органів зору	2	
з ураженнями органів слуху	3	
із психічними порушеннями	0	

з розумовою відсталістю	0	Відділ соціального захисту населення; Медведівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини; Служба у справах дітей
з ураженням опорно-рухового апарату	7	
з них:		
з I групою інвалідності	4	
з II групою інвалідності	4	
з III групою інвалідності	5	
підгрупа А	3	
Кількість працюючих осіб з інвалідністю	23	
Кількість дітей з інвалідністю	12	
у тому числі:		
з ураженнями органів зору	3	
з ураженнями органів слуху	2	
із психічними порушеннями	1	
з розумовою відсталістю	2	
з ураженням опорно-рухового апарату	3	
з вродженими вадами розвитку, деформації та хромосомної аномалії	1	
з них:		
з I групою інвалідності	3	
з II групою інвалідності	4	
з III групою інвалідності	5	
підгрупа А	1	
з них:		
віком 0-6 років	3	
7-14 років	5	
15-17 років	4	
Кількість дітей з інвалідністю, які цілодобово перебувають в закладах інституційного догляду та виховання, з них	0	
у спеціалізованих закладах	0	
у спеціальних закладах	0	
у санаторних школах	0	
у навчально-реабілітаційних центрах	0	
у дитячих будинках	0	
у будинках дитини	0	
у дитячих будинках-інтернатах	0	
з них:		
I профіль	0	
II профіль	0	
III профіль	0	
IV профіль	0	Відділ соціального захисту населення; Медведівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини;
Кількість дітей з інвалідністю дошкільного віку, які відвідують дошкільний заклад	1	
Кількість дітей з інвалідністю шкільного віку, які відвідують загальноосвітній заклад	5	
Кількість дітей з інвалідністю, які отримують послуги в громаді, з них:	0	
догляд вдома	0	
денний догляд	0	
IV профіль	0	
Кількість осіб, які потребують паліативної допомоги	0	

з них діти	0	Відділ освіти, охорони здоров'я, культури, молоді та спорту; КЗ «Центр надання соціальних послуг Медведівської сільської ради»
Кількість дітей з особливими освітніми потребами	12	
Кількість дітей, які потребують супроводу під час інклюзивного навчання	1	
Кількість молодих людей з інвалідністю (18 – 35 років)	11	
у тому числі:		
з ураженнями органів зору	3	
з ураженнями органів слуху	1	
із психічними порушеннями	1	
з розумовою відсталістю	2	
з ураженням опорно-рухового апарату	3	
з них:		
з I групою інвалідності	1	
з II групою інвалідності	4	
з III групою інвалідності	5	
підгрупа А	0	

Дані щодо осіб похилого віку з інвалідністю у Медведівській ТГ

Статистичний показник	Кількість	Джерела отримання інформації
Кількість осіб похилого віку	803	Відділ соціального захисту населення; КЗ «Центр надання соціальних послуг Медведівської сільської ради»; Медведівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини
у тому числі:		
інваліди I групи	4	
інваліди II групи	6	
інваліди III групи	9	

ДОДАТОК В

Маркетингова стратегія проєкту «Inclusio»

1. Цільова аудиторія:

- Люди з інвалідністю, які хочуть займатися підприємницькою діяльністю чи шукають роботу.
- Роботодавці, які шукають кваліфікованих фахівців з інвалідністю.
- Некомерційні організації, які працюють з людьми з інвалідністю.
- Урядові організації, які відповідають за політику зайнятості людей з інвалідністю.

2. Ціннісна пропозиція:

- «Inclusio» допомагає людям з інвалідністю реалізувати їх підприємницький потенціал чи знайти роботу, яка відповідає їхнім навичкам та досвіду.
- «Inclusio» допомагає роботодавцям знайти кваліфікованих фахівців з інвалідністю.
- «Inclusio» надає некомерційним та урядовим організаціям дані та аналітику про зайнятість людей з інвалідністю.

3. Канали маркетингу:

- 1) *Онлайн:* веб-сайт «Inclusio», соціальні мережі (Facebook, LinkedIn, Twitter), платформи онлайн-рекрутингу, реклама в Інтернеті.
- 2) *Офлайн:* участь у конференціях та ярмарках вакансій, партнерство з некомерційними організаціями, прямий маркетинг з роботодавцям.

4. Контент-маркетинг: статті та блоги про інклюзивність на робочому місці, історії успіху людей з інвалідністю, які знайшли роботу за допомогою «Inclusio», інфографіка та дані про зайнятість людей з інвалідністю, відео про проєкт та його послуги.

5. PR: пресс-релізи про «Inclusio» та його досягнення, співпраця з ЗМІ для висвітлення проблем інклюзивності на робочому місці, організація заходів для підвищення обізнаності про проєкт.

6. КРІ: кількість зареєстрованих користувачів «Inclusio»; кількість людей, які займаються підприємницькою діяльністю на платформі та продають там свої товари чи послуги; кількість користувачів, які пройшли навчальні курси з підприємництва; кількість вакансій, розміщених на платформі; кількість людей з інвалідністю, які знайшли роботу за допомогою «Inclusio»; кількість людей, які отримали юридичну допомогу; рівень задоволеності користувачів «Inclusio».

Онлайн маркетинг.

1. Рекламу про проєкт «Inclusio» впроваджуватиметься на нашій платформі, де буде зазначена інформація про позитивний вплив нашого продукту та досягнення компанії і людей, які з нами співпрацювали, ми наведемо чіткі приклади, які зацікавлять нових клієнтів та стейкхолдерів. Цим займатимуться наші маркетолог та PR-менеджер.

2. Ми запускати таргетовану рекламу про наш проєкт, застосовуючи такі соціальні мережі, як Facebook та Instagram. Рекламний бюджет для просування продукту на кожній з цих платформ становитиме 60 000 грн. (1500\$), тобто на місяць бюджет складає 120 000 грн. (3000\$). Рекламу купуватимемо впродовж 5 місяців: $120\,000 * 5 = 600\,000$ грн. (15 000\$).

3. Якщо говорити про поширення реклами на різних веб-сайтах, то для цього напрямку ми візьмемо бюджет у розмірі 48 000 грн. (1200\$) на місяць. Відповідно на 5 місяців потрібно 240 000 грн. (6 000\$).

4. Для підбору персоналу ми використовуватимемо платформи онлайн-рекрутингу Work.ua та Indeed. Вартість оголошення про роботу на одній платформі на місяць становитиме 2500 грн., а разом 5000 грн. Персонал для нашої компанії ми підбиратимемо впродовж 2 місяців, тож загалом бюджет на цей напрямок складає 10 000 грн. (250\$).

5. Компанія вести свої сторінки у різних соціальних мережах: LinkedIn, Facebook, Instagram, Twitter та матиме свій канал у Telegram та You Tube з метою інформування про «Inclusio» та вакансії у компанії. Електронна пошта застосовуватиметься для розсилки цікавої та актуальної інформації про проєкт.

6. Ефективним методом інформування про компанію є ролики на телебаченні, тому ми активно його реалізуватимемо. Вартість розробки фірмового ролику компанії «Inclusio» коштуватиме 45 000 грн. (1 125\$) (30 сек.). Трансляція реклами здійснюватиметься на 3 телеканалах по 5 разів на добу (загалом 15) впродовж року (5 475 показів на рік). Наш рекламний ролик ми презентуватимемо, як соціальний, тому найімовірніше ми не платитимемо кошти за трансляції.

Офлайн маркетинг.

1. Щодо цього напрямку, то як уже зазначалося вище ми братимемо участь у конференціях та виставках з метою просування платформи та співпрацюватимемо з різними стейкхолдерами.

2. Проводитиметься також реклама у 2 журналах та 4 газетах. Завдяки тому, що наш проєкт є соціальним, то така реклама буде безоплатною.

3. За умови успішної співпраці зі стейкхолдерами реклама на транспорті та білбордах теж буде безкоштовною для компанії та поширюватиметься по всій Україні.

Загальний бюджет на різні канали маркетингу становить 895 000 грн. (22 375 \$) [54].

Економічний ефект. Розрахунок вартості проєкту.

Як уже зазначалося раніше на сьогодні в Україні проживає 3,3 млн. осіб з інвалідністю. Середній чек на послуги платформи становитиме 800 грн на рік на 1 особу. Ми плануємо залучити у перший рік роботи платформи до співпраці 45% (1 485 000 осіб) від загальної кількості людей з інвалідністю і далі поступово збільшуватимемо кількість завдяки застосуванню маркетингової стратегії. Якщо кількість осіб $1\,485\,000 \cdot 800$ (середній чек), то отримаємо загальну суму прибутку за 1 рік 1 118 000 000 грн.

Розрахунок податків:

1. Податок на прибуток:

Ставка: 18%

Розрахунок: $1\,118\,000\,000 \text{ грн.} \cdot 18\% = 201\,240\,000 \text{ грн.}$

2. Податок на додану вартість (ПДВ):

Ставка: 20%

ТОВ з річним доходом понад 1 мільйон грн. повинні реєструватися платниками ПДВ.

Розрахунок:

Сума ПДВ: $1\,118\,000\,000 \text{ грн.} \cdot 20\% = 223\,600\,000 \text{ грн.}$

3. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ):

Ставка: 22%

Загальний прибуток: 1 118 000 000 грн.

Фонд оплати праці: 5 667 500 грн.

Розрахунок:

Ставка ЄСВ: 22%

ЄСВ: Фонд оплати праці * Ставка ЄСВ

ЄСВ: $5\,667\,500 \text{ грн.} \cdot 22\% = 1\,246\,850 \text{ грн.}$

4. Розрахунок чистого прибутку:

Чистий прибуток:

$1\,118\,000\,000 \text{ грн.} - 201\,240\,000 \text{ грн.} - 223\,600\,000 \text{ грн.} - 1\,246\,850 \text{ грн.}$
 $= 691\,913\,150 \text{ грн.}$

Отже, чистий прибуток за рік становитиме 691 913 150 грн., а за 1 місяць 57 659 429 грн. Кошти, вкладені в проєкт, окупляться протягом 5 днів його повноцінної роботи, а якщо рахувати від чистого прибутку, то за 8 днів.